

2023 M. LAPKRIČIO 20 D.

2014-2020 M. ES FONDŲ INVESTICIJŲ VEIKSMŲ PROGRAMOS TIKSLŲ PASIEKIMO VERTINIMAS

PRIEDAS NR. 1

VP 1 PRIORITETO VERTINIMAS

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Lietuvos Respublikos
FINANSŲ MINISTERIJA

Paslaugų sutartis finansuojama iš Europos socialinio fondo, o paslaugos teikiamos LR finansų ministerijos užsakymu.

Remiantis 2023 m. sausio 2 d. sudaryta sutartimi Nr. 14P-1 „2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos tikslų pasiekimo vertinimo paslaugų sutartis“ tarp Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – FM) ir paslaugų teikėjo UAB „BGI Consulting“, teikiamas priedas prie ataskaitos Nr. 1 – **2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos (toliau – VP) 1 prioriteto vertinimas.**

Ataskaitoje pateikiamas VP 1 prioriteto poveikio vertinimas atliekamas remiantis „2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos tikslų pasiekimo vertinimo“ galutinėje vertinimo ataskaitoje pateikiama unitarinio metodologinio modelio koncepcija. Konkrečiai, šiame dokumente pristatoma VP 1 prioriteto intervencijų logika, pateikiamas tinkamumo, rezultatyvumo, poveikio, tvarumo ir efektyvumo aprašymas ir vertinimas.

TURINYS

Turinys	3
Paveikslų sąrašas	4
Lentelių sąrašas	5
Naudojamos sąvokos ir santrumpos	6
1. Intervencijų logika	8
2. Tinkamumas	12
2.1 Pagrindinių srities rodiklių raida	12
2.2 Nacionalinė strateginė darbotvarkė	15
2.3 Tikslinių grupių poreikiai	17
3. Rezultatyvumas	19
4. Poveikis	27
4.1 Poveikio vertinimas remiantis statistine–koreliacine analize	27
4.1.1 VP išlaidų ir rezultato rodiklių koreliacija	27
4.1.2 Produkto rodiklių ir susijusio rezultato rodiklio koreliacija	32
4.2 Poveikis, nustatytas kitų atliktų vertinimų metu	36
5. Tvarumas	39
6. Efektyvumas	41
7. Apibendrinimas. Intervencijų indėlis siekiant nustatytų tikslų (iš kaitos teorijos perspektyvos)	47

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 paveikslas. VP 1 prioriteto tikslų įgyvendinimo loginė schema.....	10
2 paveikslas. Išorės vartotojai iš ūkio subjektų, pasinaudoję atnaujinta atviros prieigos MTEPI infrastruktūra (2013–2021 m.).....	12
3 paveikslas. Verslo sektoriaus išlaidos MTEP, tenkančios vienam gyventojui (2012–2021 m.)	13
4 paveikslas. Inovatyvių įmonių, bendradarbiaujančių su partneriais, dalis nuo visų su inovacijomis susijusių įmonių (2008–2020 m.)	14
5 paveikslas. Ūkio subjektų finansuota mokslo ir studijų institucijų MTEP išlaidų dalis nuo visų išlaidų, proc. (2014–2021 m.).....	15
6 paveikslas. VP 1.1.1. konkretaus uždavinio produkto rodiklių reikšmių pažanga (2022 m.)	20
7 paveikslas. VP 1.2.1. konkretaus uždavinio produkto rodiklių reikšmių pažanga (2022 m.)	22
8 paveikslas. VP 1.2.2. konkretaus uždavinio produkto rodiklių reikšmių pažanga (2022 m.)	25
9 paveikslas. viso VP 1 prioriteto ir konkrečių uždavinių rezultatyvumas (2022 m.)	26
10 paveikslas. VP išlaidų laiko eilutės koreliacija su 1.1.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute	28
11 paveikslas. VP išlaidų laiko eilutės koreliacija su 1.2.1 uždavinio 1 rezultato rodiklio laiko eilute.....	29
12 paveikslas. VP išlaidų laiko eilutės koreliacija su 1.2.1 uždavinio 2 rezultato rodiklio laiko eilute.....	30
13 paveikslas. VP išlaidų laiko eilutės koreliacija su 1.2.2 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute	31
14 paveikslas. VP išlaidų laiko eilutės koreliacija su nacionaliniu tikslu „Investicijos į MTEP padidėtų iki 1,9 proc. BVP“	32
15 paveikslas. VP produkto rodiklio laiko eilutės koreliacija su 1.1.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute	33
16 paveikslas. VP produkto rodiklio laiko eilutės koreliacija su 1.2.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute	34
17 paveikslas. VP produkto rodiklio laiko eilutės koreliacija su 1.2.1 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute	35
18 paveikslas. VP produkto rodiklio laiko eilutės koreliacija su 1.2.2 uždavinio rezultato rodiklio laiko eilute	36

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. VP 1 prioriteto konkretūs uždaviniai ir priemonės	8
2 lentelė. VP 1 prioriteto tikslų, uždavinių ir rodiklių sistema.....	9
3 lentelė. VP 1.1.1. konkretaus uždavinio produkto rodikliai.....	19
4 lentelė. VP 1.2.1. konkretaus uždavinio produkto rodikliai.....	21
5 lentelė. VP 1.2.2. konkretaus uždavinio produkto rodikliai.....	24
6 lentelė. Gaminio, paslaugos ar proceso prototipui (konceptijai) sukurti skirtos lėšų sumos variacija	41
7 lentelė. Gaminio, paslaugos ar proceso prototipui (konceptijai) sukurti skirtos lėšų sumos variacija priemonės Nr. 01.2.1-MITA-T-852 viduje	42
8 lentelė. Gaminio, paslaugos ar proceso prototipui (konceptijai) sukurti skirtos lėšų sumos variacija priemonės Nr. 01.2.1-LVPA-T-848 viduje.....	42
9 lentelė. Patento paraiškai pateikti skirtos lėšų sumos variacija	43
10 lentelė. Patento paraiškai pateikti skirtos lėšų sumos variacija priemonės Nr. 01.2.2-LMT-K-718 viduje	43
11 lentelė. VP Intervencijų indėlis siekiant aktyvesnio turimos ir naujai kuriamos MTEPI infrastruktūros panaudojimo	47
12 lentelė. VP Intervencijų indėlis siekiant padidinti MTEPI veiklų aktyvumą privačiame sektoriuje	48
13 lentelė. VP Intervencijų indėlis siekiant padidinti žinių komercinimo ir technologijų perdavimo mastą	49

NAUDOJAMOS SĄVOKOS IR SANTRUMPOS

BVP	Bendrasis vidaus produktas
EIM	Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija <i>(iki 2019 m. – Lietuvos Respublikos ūkio ministerija)</i>
EK	Europos Komisija
ERPF	Europos regioninės plėtros fondas
ES	Europos Sąjunga
ESF	Europos socialinis fondas
ESIF	Europos Sąjungos investicijų fondai
FM	Lietuvos Respublikos finansų ministerija
Investicinis laikotarpis	Jeigu nenurodyta kitaip, 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos įgyvendinimo laikotarpis
LR	Lietuvos Respublika
MTEP	Moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra
MTEPI	Moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra ir inovacijos
MTI	Mokslinių tyrimų infrastruktūra
NRD	2020 metų nacionalinė reformų darbotvarkė
PO	Perkančioji organizacija (LR finansų ministerija)
Rezultato rodiklis	VP specialusis programos rezultato rodiklis
SFMIS	Europos Sąjungos struktūrinės paramos kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema
ŠMSM	Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija <i>(iki 2019 m. – Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija)</i>
TGV	Teorija grįstas vertinimas

TS Techninė specifikacija

VP 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programa

1. INTERVENCIJŲ LOGIKA

VP 1 prioritetą „Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas“ sudaro 2 investiciniai prioritetai, apimantys 3 konkrečius uždavinius bei 23 priemones.

1 LENTELĖ. VP 1 PRIORITETO KONKRETŪS UŽDAVINIAI IR PRIEMONĖS

KONKRETUS UŽDAVINYS	PRIEMONĖS NR.	PRIEMONĖS PAVADINIMAS
1.1.1. Siekti aktyvesnio turimos ir naujai kuriamos mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų infrastruktūros panaudojimo	01.1.1-CPVA-V-701	„Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų infrastruktūros plėtra ir integracija į europines infrastruktūras“
1.2.1. Padidinti mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų veiklų aktyvumą privačiame sektoriuje	01.2.1-FM-F-816-J07	„Technoinvestas“
	01.2.1-LVPA-K-823	„Smartinvest LT+“
	01.2.1-LVPA-K-828-J05	„Intelektas LT. Bendri mokslo-verslo projektai“
	01.2.1-LVPA-K-833	„Inoklaster LT“
	01.2.1-LVPA-K-855	„Intelektas LT-2“
	01.2.1-LVPA-K-856	„Eksperimentas“
	01.2.1-LVPA-K-857	„Skaitmeninių inovacijų centrai“
	01.2.1-LVPA-T-844	„Inoconnect“
	01.2.1-LVPA-T-848	„Smart FDI“
	01.2.1-LVPA-T-858	„COVID-19 MTEP“
	01.2.1-LVPA-V-822	„Smartinvest LT“
	01.2.1-LVPA-V-830	„Smartparkas LT“
	01.2.1-LVPA-V-835	„Ikiprekybiniai pirkimai LT“
	01.2.1-LVPA-V-842	„Inogeb LT“
	01.2.1-MITA-K-824	„Inovaciniai čekiai“
	01.2.1-MITA-T-845	„Inopatentas“
	01.2.1-MITA-T-851	„Inočekiai“
01.2.1-MITA-T-852	„Inostartas“	
1.2.2. Padidinti žinių komercinimo ir technologijų perdavimo mastą	01.2.2-CPVA-K-703	„Kompetencijos centrų ir inovacijų ir technologijų perdavimo centrų veiklos skatinimas“
	01.2.2-CPVA-V-716	„Ekscelencijos centrų veiklos skatinimas sumanios specializacijos srityje“
	01.2.2-LMT-K-718	„Tiksliniai moksliniai tyrimai sumanios specializacijos srityje“
	01.2.2-MITA-K-702	„MTEP rezultatų komercinimo ir tarptautiškumo skatinimas“

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis VP ir www.esinvesticijos.lt pateikiama informacija

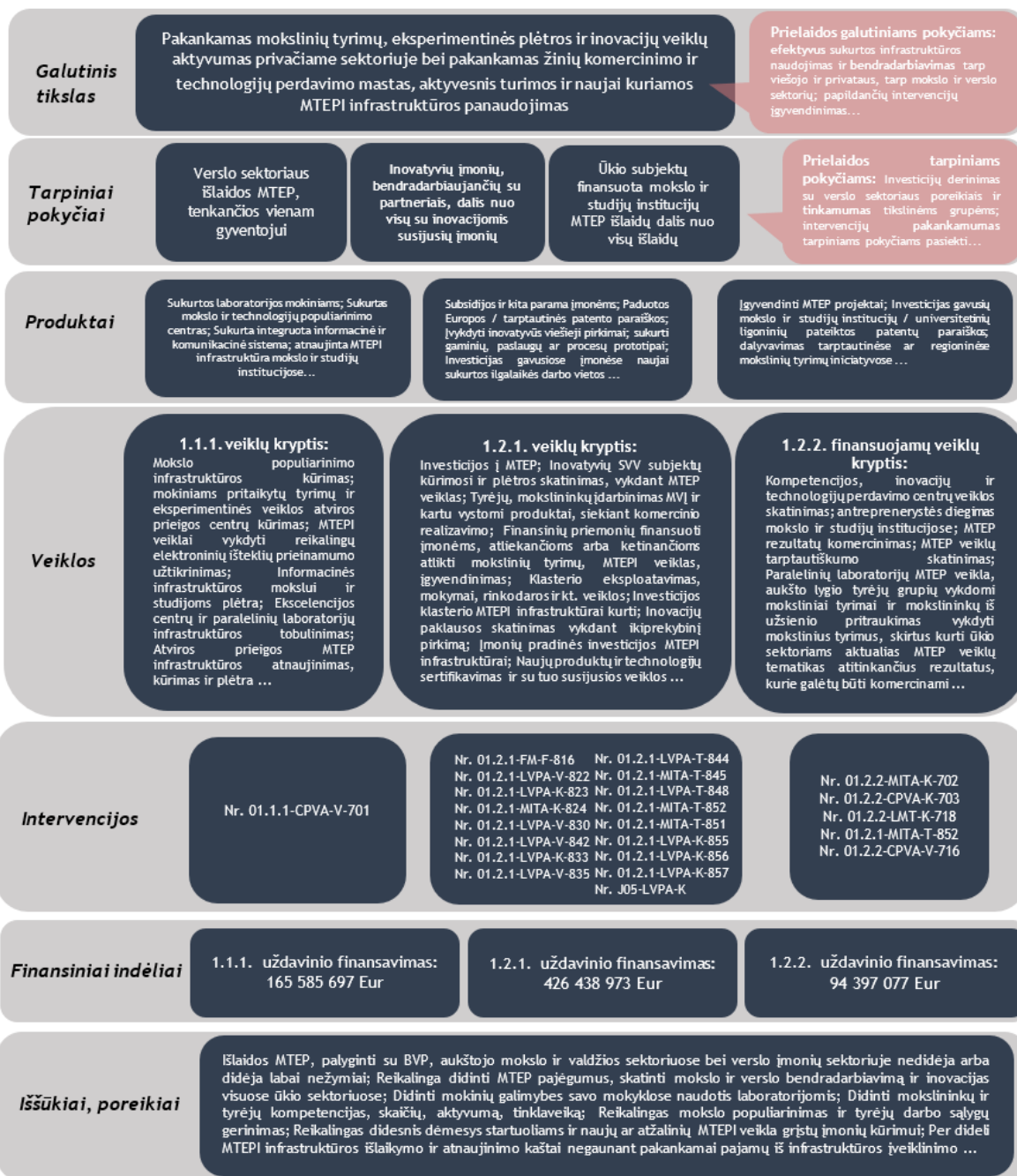
Pagrindiniai VP 1 prioriteto tikslai yra siekti aktyvesnio turimos ir naujai kuriamos mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros ir inovacijų (toliau – MTEPI) infrastruktūros panaudojimo, didinti MTEPI veiklų aktyvumą privačiame sektoriuje, didinti žinių komercinimo ir technologijų perdavimo mastą.

2 LENTELĖ. VP 1 PRIORITETO TIKSLŲ, UŽDAVINIŲ IR RODIKLIŲ SISTEMA

INVESTICINIS PRIORITETAS	KONKRETUS UŽDAVINYS	REZULTATO RODIKLIS	PRADINĖ REIKŠMĖ (METAI)	SIEKTINA REIKŠMĖ (2023 M.)	
1.1. MTI infrastruktūros tobulinimas, gebėjimų plėtoti MTI stiprinimas ir kompetencijos centrų, ypač europinės svarbos, veiklos skatinimas	1.1.1. Siekti aktyvesnio turimos ir naujai kuriamos mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų infrastruktūros panaudojimo	Išorės vartotojai iš ūkio subjektų, pasinaudoję atnaujinta atviros prieigos MTEPI infrastruktūra (Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra)	273 (2013 m.)	3 000	
	1.2. Verslo investicijų į MTI skatinimas, įmonių, MTI centrų ir aukštojo mokslo sektoriaus ryšių bei sąveikos plėtojimas, visų pirma, skatinant investicijas į produktų ir paslaugų plėtrą, technologijas, socialines ir viešosioms paslaugoms teikti skirtas inovacijas; taip pat paklausos, jungimosi į tinklus, grupių ir atvirų inovacijų skatinimas pagal pažangiosios specializacijos strategiją remiant technologinius ir taikomųjų mokslų tyrimus, bandomųjų linijų diegimą, išankstinio produktų patvirtinimo veiksmus ir didelio poveikio technologijų pažangiosios gamybos pajėgumus, pirminės gamybos bei bendrosios paskirties technologijų sklaidą	1.2.1. Padidinti mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų veiklų privačiame sektoriuje	Verslo sektoriaus išlaidos MTEP, tenkančios vienam gyventojui (Eurostatas)	24,10 (2011 m.)	60,70
			Inovatyvių įmonių, bendradarbiaujančių su partneriais, dalis nuo visų su inovacijomis susijusių įmonių (Eurostatas)	9,79 (2010 m.)	12,79
	1.2.2. Padidinti žinių komercinimo ir technologijų perdavimo mastą	Ūkio subjektų finansuota mokslo ir studijų institucijų MTEP išlaidų dalis nuo visų išlaidų (Valstybės duomenų agentūra)	3,5 (2010 m.)	7	

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis VP

Intervencijų logika, taikyta siekiant MTEPI skatinimo tikslų, ir šių tikslų pasiekimui svarbios prielaidos, detalizuojama žemiau esančiame paveiksle.

1 PAVEIKSLAS. VP 1 PRIORITETO TIKSLŲ ĮGYVENDINIMO LOGINĖ SCHEMA

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis kaitos teorijos principais

VP 1 prioritete išskirtos pagrindinės problemos, kurias padėtų spręsti MTEPI veiklų aktyvumo didinimas, yra santykinai žemas Lietuvos ekonomikos produktyvumas – Lietuvos ūkio struktūra yra paremta žemesne pridėtine verte. MTEPI veiklų aktyvumo didinimas yra vienas iš esminių faktorių siekiant didesnio Lietuvos ekonomikos produktyvumo. Keliamos hipotezės, kad, sprendžiant su MTEPI veiklų aktyvumo didinimu susijusias problemas, 2014–2020 m. ES fondų investicijos prisidėjo/prisidės prie Lietuvos ekonomikos produktyvumo didinimo:

1. Intensyvesnis atviros prieigos MTEPI infrastruktūros naudojimas ūkio subjektų tarpe sustiprino gebėjimus plėtoti mokslinių tyrimų infrastruktūrą (toliau – MTI) ir paskatino kompetencijos centrų veiklą. Tokiu būdu buvo sudarytos prielaidos padidinti šalies ūkio produktyvumą.

2. Gražintina ir negražintina parama įmonėms tiek tiesiogiai, tiek netiesiogiai padidino verslo sektoriaus išlaidas MTEP. Tokiu būdu buvo sudarytos prielaidos padidinti šalies ūkio produktyvumą.
3. Gražintina ir negražintina parama įmonėms paskatino inovatyvias įmones bendradarbiauti su partneriais. Tokiu būdu buvo sudarytos prielaidos padidinti šalies ūkio produktyvumą.
4. Investicijos į žinių komercinimo ir technologijų perdavimo masto didinimo skatinimą paskatino ūkio subjektus naudotis mokslo ir studijų institucijų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos (toliau – MTEP) paslaugomis. Tokiu būdu buvo sudarytos prielaidos padidinti šalies ūkio produktyvumą.

Siekiant padidinti MTEPI veiklų aktyvumą, 2014–2020 m. investiciniu laikotarpiu buvo kuriamos laboratorijos mokiniams, taip pat mokslo ir technologijų populiarinimo centras, informacinės ir komunikacinės sistemos, vykdomi MTEP projektai, kuriami gaminių, paslaugų, procesų prototipai, teikiamos patentų paraiškos ir kt. (**produktai**). Daromos **prielaidos**, kad sukurtų produktų potencialas prisidėti prie pageidaujama MTEPI veiklų aktyvumo pokyčių priklauso nuo įgyvendintų investicijų apimtys (pvz., kokia dalis įmonių gavo investicijas) ir įgyvendintų investicijų kokybinių parametrų įmonės lygmenyje (ar suteiktos konsultacijos paskatino pokyčius įmonėse, ar finansinės priemonės naudotos įmonių konkurencingumą skatinančioms investicijoms ir pan.).

Išpildžius šias sąlygas, pasiekiami **tarpiniai pokyčiai**, siekiant MTEPI veiklų aktyvumo didinimo tikslo, – didėja verslo sektoriaus išlaidos MTEP, tenkančios vienam gyventojui, auga inovatyvių įmonių, bendradarbiaujančių su partneriais, dalis, didėja ūkio subjektų finansuota mokslo ir studijų institucijų MTEP išlaidų dalis nuo visų išlaidų. Suplanuotų tarpinių pokyčių pasiekimas matuojamas VP nustatytais šiuos pokyčius atspindinčiais rezultato rodikliais. Daroma **prielaida**, kad, pasiekus numatytas šių tarpinių pokyčių apimtis ir užtikrinus jų tvarumą, yra pasiekimas **galutinis tikslas** – MTEPI veiklų aktyvumo padidėjimas.

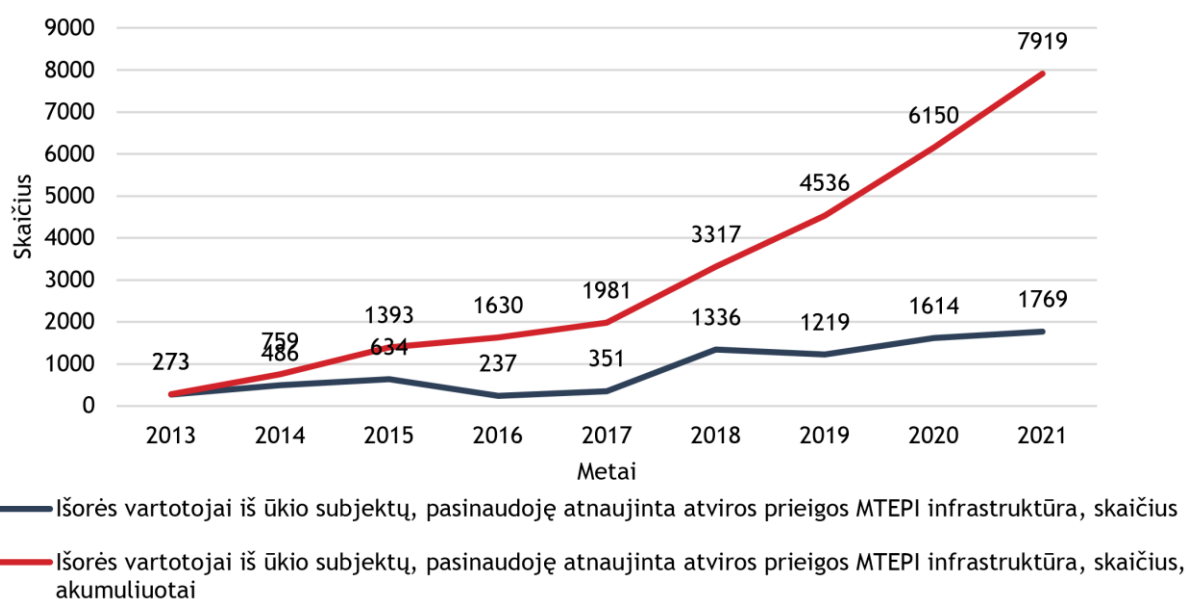
2. TINKAMUMAS

2.1 PAGRINDINIŲ SRITIES RODIKLIŲ RAIDA

Šiame poskyryje analizuojama pagrindinių su prioriteto sritimi susijusių rodiklių raida, taip pat apžvelgiami svarbiausi aktualūs teisinio reglamentavimo pokyčiai, kitos išorinės aplinkybės bei vertinamas 2014–2020 m. VP intervencijų tinkamumas šiame kontekste.

SU VP 1.1.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO TIKSLAIS SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ RAIDA

Įgyvendinant VP 1 prioriteto intervencijas, visų pirma buvo siekiama **aktyvesnio turimos ir naujai kuriamos MTEPI infrastruktūros panaudojimo**¹. Dėl nustatyto rezultato rodiklio specifikos nėra įmanoma pateikti tiesioginio palyginimo tarp Lietuvos ir Europos Sąjungos (toliau – ES) (27) vidurkio, tačiau išorės vartotojų iš ūkio subjektų, pasinaudojusių atnaujinta atviros prieigos MTEPI infrastruktūra, skaičius Lietuvoje 2013–2021 metų laikotarpiu augo (žr. 2 pav.) – 2013 m. užfiksuoti 273 išorės vartotojai, o 2021 m. – jau 1 769. Susumavus metines išorės vartotojų iš ūkio subjektų skaičiaus reikšmes, 2021 m. buvo pasiekta 7 919 vartotojų skaičiaus reikšmė.

2 PAVEIKSLAS. IŠORĖS VARTOTOJAI IŠ ŪKIO SUBJEKTŲ, PASINAUDOJĘ ATNAUJINTA ATVIROS PRIEIGOS MTEPI INFRASTRUKTŪRA (2013–2021 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

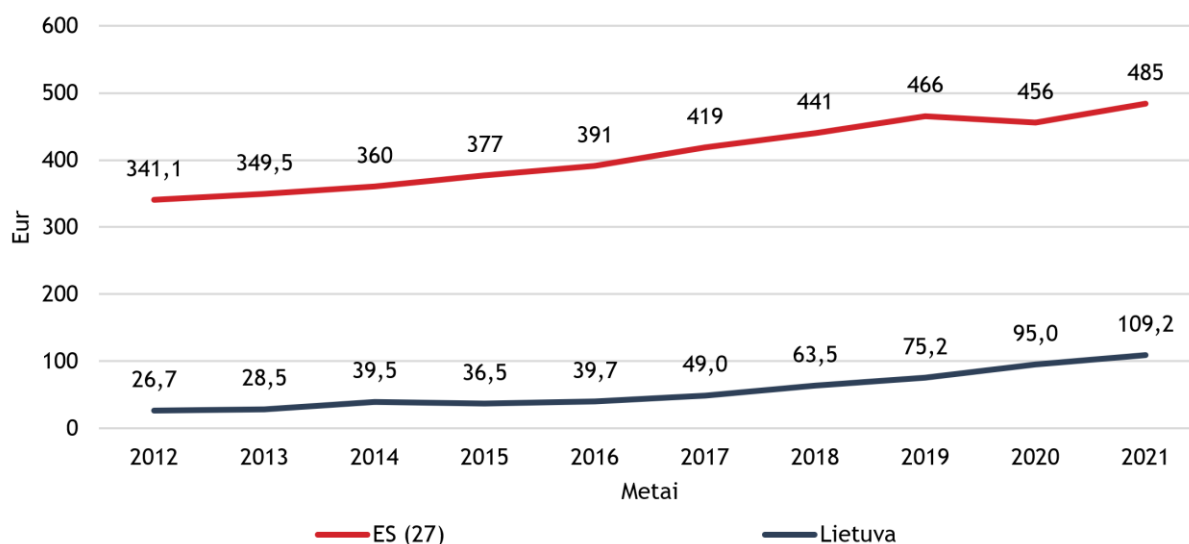
Jau eilę metų yra akcentuojama bendradarbiavimo tarp mokslo ir verslo sektorių stoka, tad intervencijos, siekiančios aktyvesnio turimos ir naujai kuriamos MTEPI infrastruktūros panaudojimo, yra vertintinos kaip

¹ Rezultato rodiklis „Išorės vartotojai iš ūkio subjektų, pasinaudoję atnaujinta atviros prieigos MTEPI infrastruktūra (Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra)“.

tinkamos (aukštas tinkamumas). Tai, kad išorės vartotojų iš ūkio subjektų, pasinaudojusių atnaujinta atviros prieigos MTEPI infrastruktūra, skaičius analizuojamu laikotarpiu augo, nepaneigia intervencijų aktualumo. Atvirkščiai, stebėtas nuoseklus (kad ir santykinai kuklus) išorės vartotojų iš ūkio subjektų didėjimas patvirtina aukštą intervencijų, finansavusių MTEPI infrastruktūros plėtrą ir integraciją į europines infrastruktūras, tinkamumą.

SU VP 1.2.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO TIKSLAIS SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ RAIDA

Igyvendinant VP 1 prioriteto intervencijas, taip pat buvo siekiama **didinti MTEP veiklų aktyvumą privačiame sektoriuje**². Nuo 2012 m. Lietuvoje stebimas spartus verslo sektoriaus išlaidų MTEP, tenkančių vienam gyventojui, augimas (žr. 3 pav.) – nuo 26,7 Eur 2012 m. iki 109,2 Eur 2021 m. Vis dėlto, pasiektas išlaidų lygis išlieka gerokai mažesnis už ES vidurkį (485 Eur). Be to, spartus Lietuvos rodiklio augimas didele dalimi yra susijęs su sparčiu nominalaus BVP augimu. Vis dėlto, dažnu atveju išlaidos MTEP yra išreiškiamos procentine dalimi nuo BVP ir ši dalis Lietuvoje išlieka pakankamai maža.

3 PAVEIKSLAS. VERSLO SEKTORIAUS IŠLAIDOS MTEP, TENKANČIOS VIENAM GYVENTOJUI (2012–2021 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

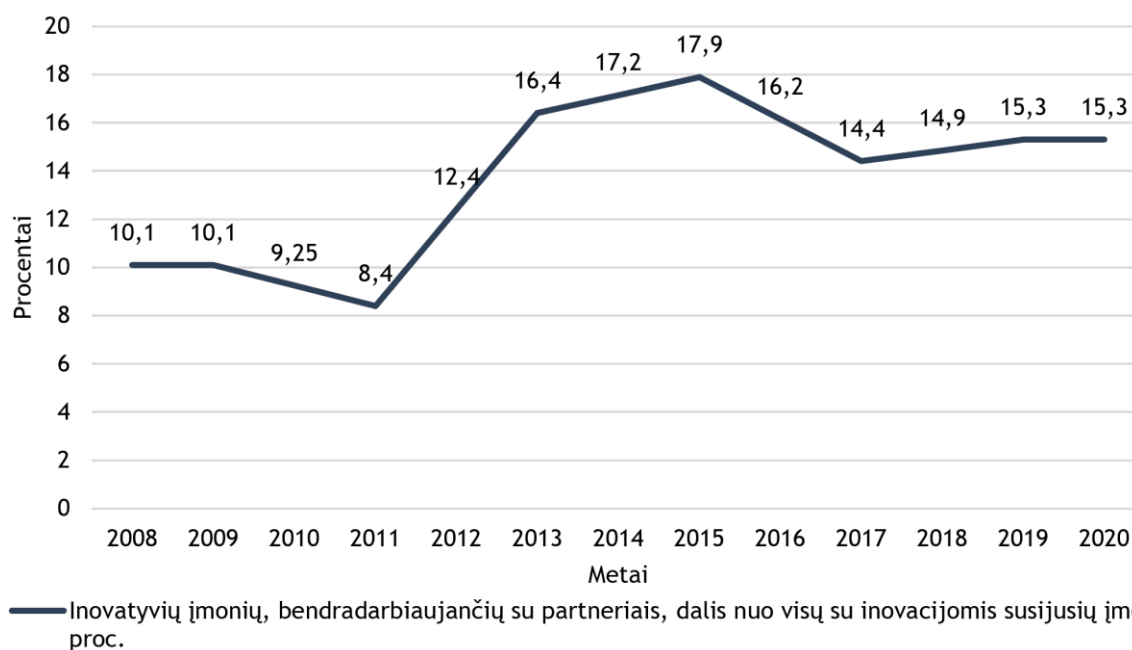
Kaip pažymima anksčiau atlikto vertinimo ataskaitoje³, investicijų į MTEP augimas Lietuvoje yra tiesiogiai palaikomas ES struktūrinių fondų lėšų (jos sudaro trečdalį visų investicijų), tačiau nėra tvarus. Tai rodo, kad ES investicijų poveikį būtina stiprinti įgyvendinant reguliacinio pobūdžio ir sisteminius pokyčius. Nepaisant to, analizuojamo konkretaus uždavinio rėmuose teikta finansinė parama ir konsultacijos yra būtinas elementas siekiant padidinti MTEP veiklų aktyvumą privačiame sektoriuje, tad intervencijų tinkamumas, atsižvelgiant į VP įgyvendinimo pradžioje buvusią situaciją bei rodiklio pokyčius, vertintinas kaip aukštas.

² Rezultato rodikliai „Verslo sektoriaus išlaidos MTEP, tenkančios vienam gyventojui“ ir „Inovatyvių įmonių, bendradarbiaujančių su partneriais, dalis nuo visų su inovacijomis susijusių įmonių“.

³ 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos tarpinis vertinimas, FM užsakymu atliko UAB „ESTEP Vilnius“ ir UAB „Visionary Analytics“, 2019 m. Prieiga internete: <https://2014.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai//2014-2020-m-europos-sajungos-fondu-investiciju-veiksmu-programos-tarpinis-vertinimas>

Tą patvirtina ir 2019 m. atliktas VP pažangos vertinimas⁴, rodantis, kad VP 1 prioriteto ir jo konkrečių uždavinių tikslai išlieka aktualūs ir prisideda prie ilgalaikio Lietuvos konkurencingumo didinimo.

Kitas MTEP veiklų aktyvumą privačiame sektoriuje atspindintis rodiklis – inovatyvių įmonių, bendradarbiaujančių su partneriais, dalis nuo visų su inovacijomis susijusių įmonių. Dėl nustatyto rezultato rodiklio specifikos nėra įmanoma atlikti tiesioginio palyginimo tarp Lietuvos ir ES vidurkio, tačiau Lietuvoje nuo 2011 m. buvo stebimas spartus rodiklio reikšmės augimas (žr. 4 pav.), tiesa, laikotarpio pabaigoje reikšmė vėl kiek sumažėjo.

4 PAVEIKSLAS. INOVATYVIŲ ĮMONIŲ, BENDRADARBIUJANČIŲ SU PARTNERIAIS, DALIS NUO VISŲ SU INOVACIJOMIS SUSIJUSIŲ ĮMONIŲ (2008–2020 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

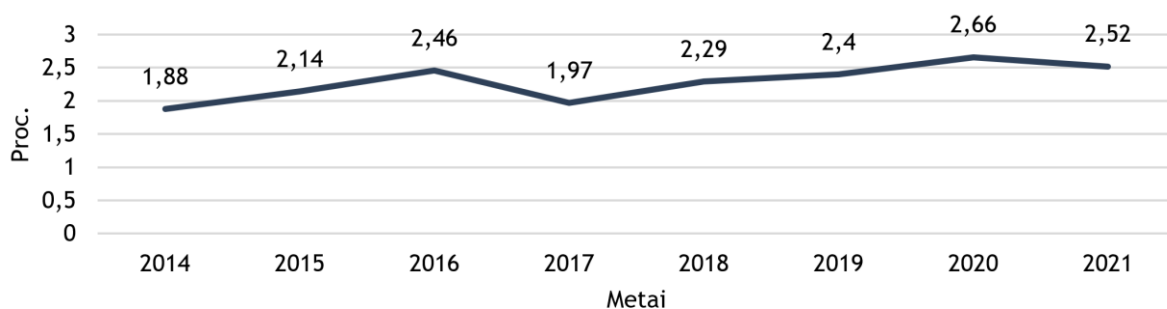
Analizuojamo konkretaus uždavinio intervencijomis, be kitų tikslų, buvo siekiama paskatinti įmones bendradarbiauti su tyrimų institucijomis. Atsižvelgiant į VP įgyvendinimo pradžioje buvusią situaciją bei rodiklio pokyčius, tokių **intervencijų tinkamumas yra aukštas**.

SU VP 1.2.2 KONKRETAUS UŽDAVINIO TIKSLAIS SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ RAIDA

Įgyvendinant VP 1 prioriteto intervencijas, taip pat buvo siekiama **padidinti žinių komercinimo ir technologijų perdavimo mastą**⁵. Dėl nustatyto rezultato rodiklio specifikos nėra įmanoma pateikti tiesioginio palyginimo tarp Lietuvos ir ES vidurkio, tačiau ūkio subjektų finansuota mokslo ir studijų institucijų MTEP išlaidų dalis Lietuvoje 2014–2021 metų laikotarpiu išaugo (žr. 5 pav.) – 2014 m. ši dalis sudarė 1,88 proc., o 2021 m. – jau 2,52 proc.

⁴ 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 1 prioriteto „Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas“ poveikio vertinimas, EIM užsakymu atliko UAB „Visionary Analytics“, 2019 m. Prieiga internete: <https://2014.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/2014-2020-m-europos-sajungos-fondu-investiciju-veiksmu-programos-prioriteto-moksliniu-tyrimu-eksperimentines-pletros-ir-inovaciju-skatinimas-poveikio-vertinimas>

⁵ Rezultato rodiklis „Ūkio subjektų finansuota mokslo ir studijų institucijų MTEP išlaidų dalis nuo visų išlaidų, proc.“.

— Ūkio subjektų finansuota mokslo ir studijų institucijų MTEP išlaidų dalis nuo visų išlaidų, proc.

5 PAVEIKSLAS. ŪKIO SUBJEKTŲ FINANSUOTA MOKSLO IR STUDIJŲ INSTITUCIJŲ MTEP IŠLAIDŲ DALIS NUO VISŲ IŠLAIDŲ, PROC. (2014–2021 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

Kaip minėta, bendradarbiavimo tarp mokslo ir verslo sektorių stoka ir toliau išlieka svarbia problema, todėl intervencijos, siekiančios paskatinti ūkio subjektus pasinaudoti mokslo ir studijų institucijų MTEP paslaugomis, yra vertintinos kaip tinkamos (aukštas tinkamumas). Tai, kad ūkio subjektų finansuota mokslo ir studijų institucijų MTEP išlaidų dalis analizuojamu laikotarpiu augo, nepaneigia intervencijų aktualumo. Atvirkščiai, stebėtas rodiklio didėjimas (kad ir santykinai kuklus) patvirtina aukštą intervencijų, siekiančių didinti žinių komercinimo ir technologijų perdavimo mastą, tinkamumą.

APIBENDRINIMAS

Apibendrinant, **VP 1 prioriteto intervencijų tinkamumas socialinės ir ekonominės raidos kontekste yra aukštas**. Pagrindiniai VP 1 prioriteto ir jo konkrečių uždavinių tikslai išlieka aktualūs ir prisideda prie ilgalaikio Lietuvos konkurencingumo didinimo.

2.2 NACIONALINĖ STRATEGINĖ DARBOTVARKĖ

Šiame poskyryje aptariami pagrindiniai su VP prioriteto sritimi siejami strateginiai dokumentai, galioję 2014–2020 m. investiciniu laikotarpiu bei vertinamų intervencijų tinkamumas siekiant šiuose dokumentuose keltų tikslų.

2014–2020 metų nacionalinės pažangos programoje, siekiant tikslo „Skatinti į pasaulines rinkas orientuotus vertės kūrimo tinklus“, buvo numatytas vertinimo kriterijus „Viešosios išlaidos MTEP“, kurio galutinis 2020 metų tikslas sudarė 1,9 proc. išlaidų, skirtų nuo BVP. Siekiant programos tikslo „Skatinti verslo produktyvumą ir inovatyvaus verslo plėtrą“ buvo numatytas vertinimo kriterijus „Verslo išlaidos MTEP“, kurio galutinis 2020 metų tikslas siekė 0,9 proc. išlaidų nuo BVP.

Be to, Lietuva nacionaliniuose strateginiuose dokumentuose iki 2020 metų užsibrėžė:

- 1) padidinti bendras investicijas į MTEP iki 1,9 proc. BVP;
- 2) padidinti privataus sektoriaus išlaidas MTEP nuo 0,24 iki 1 proc. BVP;
- 3) padidinti tyrėjų, dirbančių verslo sektoriuje, skaičių iki 4 000;
- 4) padidinti ūkio subjektų finansuotą aukštojo mokslo ir valdžios sektorių MTEP išlaidų dalį iki 15 proc.;

5) padidinti viešojo ir privataus sektorių bendrų publikacijų skaičių, tenkančių 1 mln. gyv., iki 10⁶⁷.

2007–2013 m. laikotarpiu MTEPI infrastruktūrai skirtos lėšos daugiausia buvo naudojamos įgyvendinti integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) infrastruktūros projektams, o 2014–2020 m. buvo išreikštas poreikis stiprinti viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimą MTEPI srityje, investuojant į MTEP infrastruktūros kūrimą ir plėtrą, kadangi ankstesniu laikotarpiu fiksuota MTEPI pažanga ir įtaka šalies ūkio raidai buvo ribota:

- Lietuvos MTEPI sistemoje ypač trūko infrastruktūros, įgalinančios vykdyti efektyvią eksperimentinę plėtrą, didinančią komercializuojamų mokslinių tyrimų rezultatų apimtį;
- Nepakankamos Lietuvos verslo investicijos į didesne rizika pasižyminčius naujų produktų ir paslaugų plėtros etapus MTEP lėmė žemesne pridėtine verte paremtą Lietuvos ūkio struktūrą;
- Silpnai išvystyti ryšiai tarp mokslo ir verslo sektorių – aktyvaus tarpsektorinio bendradarbiavimo patirties stokojančios įmonės dažnai apsiribojo bendradarbiavimu su kitomis įmonėmis ir nebuvo motyvuotos investuoti į MTEPI, o mokslo ir studijų institucijos neturi galimybių skleisti žinias ir technologijas⁸.

Be to, Lietuvai kylantys iššūkiai, sprendžiant žemo MTEP ir inovacijų lygio problemą, buvo žema MTEP kokybė ir nepakankamos jos apimtys, nulemtos ribotų žmogiškųjų išteklių pajėgumų ir neišnaudojamo sukurtos MTEP ir inovacijų infrastruktūros potencialo. Taip pat žemą MTEP ir inovacijų lygį lėmė ir nedidelė MTEP ir inovacijų paklausa, kurią riboja daugelis veiksnių, susijusių su maža šalies rinka, finansavimo stoka, ribotu įmonių, mokslo ir studijų institucijų bendradarbiavimu ir santykinai mažu tyrėjų skaičiumi⁹.

Dėl šių priežasčių Lietuvos Partnerystės sutartyje ir VP buvo apsispręsta iki 2020 m. siekti:

- padidinti bendras išlaidas bei žymiai padidinti verslo investicijas į MTEP ir inovacijas, o pagal suminį Lietuvos inovacijų indeksą susilyginti su ES vidurkiu;
- bendromis, koordinuotomis pastangomis ir priemonėmis stiprinti mokslo ir verslo bendradarbiavimą;
- formuoti technologijos ir kompetencijos centrus, kurie atlieptų mokslui imlaus verslo poreikius ir apimančius eksperimentinės plėtros infrastruktūrą;
- skatinti MTEP veiklų rezultatų komercinimo procesus, kurti paskatas efektyviam viešojo ir privataus bei privataus–privataus sektorių bendradarbiavimui klasteriuose ir kituose inovacijų tinkluose;
- skatinti naujų inovatyvių įmonių kūrimą ir plėtrą, kurti paskatas tarptautiniam bendradarbiavimui MTEP ir inovacijų srityje¹⁰.

⁶ 2014–2020 metų nacionalinės pažangos programa, patvirtinta LR Vyriausybės nutarimu Nr. 1482, 2012-11-28. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.439028>

⁷ Valstybinė studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros 2013–2020 metų plėtros programa, patvirtinta LR Vyriausybės nutarimu Nr. 1494, 2012-12-05. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.439448>

⁸ 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programa, 2014 m. Prieiga internete:

<https://2014.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/2014-2020-metu-europos-sajungos-fondu-investiciju-veiksmu-programa>

⁹ Lietuvos 2014–2020 m. Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijų veiksmų programos išankstinis vertinimas, FM užsakymu atliko VšĮ Viešosios politikos ir vadybos institutas kartu su UAB „PPMI Group“, 2014 m. Prieiga internete:

<https://2014.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/lietuvos-2014-2020-m-es-strukturiniu-fondu-investiciju-veiksmu-programos-isankstinis-vertinimas>

¹⁰ Lietuvos Respublikos Partnerystės sutartis, 2014 m. Prieiga internete:

<https://2014.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/lietuvosrespublikos-partnerystes-sutartis>

VP 1 prioriteto 2014–2020 m. intervencijos sutelktos į du investicinius prioritetus:

- 1) MTI tobulinimą, gebėjimų plėtoti MTI stiprinimą ir kompetencijos centrų, ypač europinės svarbos, veiklos skatinimą;
- 2) Verslo investicijų į MTI skatinimą, įmonių, MTI centrų ir aukštojo mokslo sektoriaus ryšių bei sąveikos plėtojimą, skatinant investicijas į produktų ir paslaugų plėtrą, technologijas, socialines ir viešosioms paslaugoms teikti skirtas inovacijas; taip pat paklausos, jungimosi į tinklus, grupių ir atvirų inovacijų skatinimas pagal pažangiosios specializacijos strategiją remiant technologinius ir taikomųjų mokslų tyrimus, bandomųjų linijų diegimą, išankstinio produktų patvirtinimo veiksmus ir didelio poveikio technologijų pažangiosios gamybos pajėgumus, pirminės gamybos bei bendrosios paskirties technologijų sklaidą.

Taigi, įgyvendinamos VP 1 prioriteto investicijos pakankamai gerai atitinka nacionalinę strateginę darbotvarkę – siekia pagrindinių strateginių MTEP srities tikslų bei prisideda sprendžiant esminius plėtrą ribojančius iššūkius.

APIBENDRINIMAS

Apibendrinant, VP 1 prioriteto intervencijų **tinkamumas nacionalinės strateginės darbotvarkės kontekste yra aukštas**. Suplanuotos ir įgyvendinamos VP 1 prioriteto investicijos pakankamai gerai atitinka nacionalinę strateginę darbotvarkę. Tą patvirtina ir 2019 m. atliktas VP pažangos vertinimas¹¹, rodantis, kad VP 1 prioriteto ir jo konkrečių uždavinių tikslai išlieka aktualūs ir prisideda prie ilgalaikio Lietuvos konkurencingumo didinimo.

2.3 TIKSLINIŲ GRUPIŲ POREIKIAI

MTEP apima 3 veiklos sritis: fundamentinius mokslinius tyrimus, taikomuosius (pramoninius) mokslinius tyrimus, eksperimentinę plėtrą. Siekiant didinti privataus sektoriaus imlumą žinioms ir MTEPI ekonominį ir socialinį poveikį, skatinti mokslo ir studijų institucijose į verslo poreikius orientuotų ir MTEP grįstų idėjų vystymą ir plėtrą, 2014–2020 m. laikotarpiu planuota remti mokslo ir studijų institucijų iniciatyvas, kurti mokslui imlias įmones ir pasitelkti kitas priemones, skirtas plėtoti MTEP rezultatų panaudojimą. Siekiamų pokyčių pažangai matuoti pasirinkta auganti ūkio subjektų finansuota mokslo ir studijų institucijų MTEP išlaidų dalis, kuri tiesiogiai atspindi mokslo pajėgumą žinias paversti pinigais¹².

Analizuojamų intervencijų pagrindinės tikslinės grupės – **mokslo ir studijų institucijos**, jose veikiančios **kompetencijos centrai**, **universitetų ligoninės**, **taip pat inovacijų ir technologijų perdavimo centrai**, steigiami ir (ar) veikiančios mokslo ir studijų institucijose bei **investicijas gavusios įmonės**.

¹¹ 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 1 prioriteto „Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas“ poveikio vertinimas, EIM užsakymu atliko UAB „Visionary Analytics“, 2019 m. Prieiga internete: <https://2014.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/2014-2020-m-europos-sajungos-fondu-investiciju-veiksmu-programos-prioriteto-moksliniu-tyrimu-eksperimentines-pletros-ir-inovaciju-skatinimas-poveikio-vertinimas>

¹² Švietimo ir mokslo srities prioritetų „Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas“ ir „Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas“ poveikio vertinimas, LR švietimo, mokslo ir sporto ministerijos užsakymu atliko UAB „PPMI Group“, 2020 m. Prieiga internete: https://2014.esinvesticijos.lt/media/force_download/?url=/uploads/main/documents/docs/112818_4e503e9a0f2fbcff60f10541309942c2.pdf

Anksčiau atliktų VP 1 prioriteto vertinimų rezultatai pabrėžia, jog MTEP skatinimo priemonės tarp tikslinių grupių yra paklausios ir tiesiogiai prisideda prie Strategijos „Europa 2020“ prioriteto „Pažangus augimas“ ir jo nacionalinio tikslo – pasiekti 1,9 proc. BVP investicijas į MTEP iki 2020 m.¹³ Ekonominė analizė rodo, kad dėl sparčiai augančių darbo užmokesčio kaštų Lietuvos verslui darėsi vis sunkiau išlikti konkurencingais, todėl atsirado inovacijų ir MTEP veiklų poreikis, siekiant išlaikyti konkurencingumą tarptautinėse rinkose. Be to, greta finansinės paramos pagal 1.2.1 konkretų uždavinį įgyvendintos veiklos taip pat apėmė nefinansinę paramą, konkrečiai, iki 2022 m. pabaigos nefinansinę paramą gavo net 2 182 įmonės. Tad suteiktos konsultacijos padėjo inovacijų ir MTEP veiklų poreikį pajutusioms įmonėms šį poreikį realizuoti.

1.1.1 konkreta us uždavinio atveju, didžioji dalis investicijų buvo skirta naujos MTEPI infrastruktūros (įskaitant pastatus) kūrimui ir atnaujinimui, t. y. veikloms, kurios nėra tiesiogiai susijusios su didesniu MTEP infrastruktūros įveiklinimu, o UAB „Visionary Analytics“ 2017 m. atliktos apklausos duomenimis, tik ketvirtadalis apklaustų įmonių manė, kad atviros prieigos mokslinių tyrimų infrastruktūra, mokslo ir technologijų parkų ir klasterių infrastruktūra yra lengvai prieinama verslui¹⁴. Nors 1.1.1 konkreta us uždavinio priemonėse didelis dėmesys skiriamas infrastruktūrai, tačiau pastebima minėta įtraukimo stoka stengiantis įveikinti sukurtą MTI infrastruktūrą, kurią galima paaiškinti bendradarbiavimo kultūros nepakankamumu, infrastruktūros fragmentacija, kai toje pačioje teritorijoje kelios įstaigos teikia tas pačias paslaugas, tarpusavyje nesiderina savo veiklų.

Kita vertus, duomenys rodo, kad išorės vartotojų iš ūkio subjektų, pasinaudojusių atnaujinta atviros prieigos MTEPI infrastruktūra, skaičius Lietuvoje 2013–2021 m. laikotarpiu augo – 2013 m. užfiksuoti 273 išorės vartotojai, o 2021 m. – jau 1 769. Susumavus metines išorės vartotojų iš ūkio subjektų skaičiaus reikšmes, 2021 m. buvo pasiekta 7 919 vartotojų skaičiaus reikšmė. Tai rodo, kad turima ir naujai kuriama atviros prieigos MTEPI infrastruktūra verslo įmonėms teikia naudos.

Apibendrinant, **VP 1 prioriteto tinkamumas tikslinių grupių poreikiams yra aukštesnis nei vidutinis.** Tą patvirtina ir anksčiau atliktų vertinimų rezultatai, rodantys, kad VP 1 prioriteto priemonės iš esmės atitinka tikslinių grupių poreikius¹⁵. Konkrečiau, anksčiau atliktų VP 1 prioriteto vertinimų rezultatai pabrėžia, jog MTEP skatinimo priemonės tarp tikslinių grupių yra paklausios ir tiesiogiai prisideda prie Strategijos „Europa 2020“ prioriteto „Pažangus augimas“ ir jo nacionalinio tikslo – pasiekti 1,9 proc. BVP investicijas į MTEP iki 2020 m.¹⁶ Kita vertus, didžioji dalis investicijų buvo skirta naujos MTEPI infrastruktūros (įskaitant pastatus) kūrimui ir atnaujinimui, t. y. veikloms, kurios nėra tiesiogiai susijusios su didesniu MTEP infrastruktūros įveiklinimu, o UAB „Visionary Analytics“ 2017 m. atliktos apklausos duomenimis, tik ketvirtadalis apklaustų įmonių manė, kad atviros prieigos mokslinių tyrimų infrastruktūra, mokslo ir technologijų parkų ir klasterių infrastruktūra yra lengvai prieinama verslui¹⁷. Nepaisant to, duomenys rodo, kad išorės vartotojų iš ūkio subjektų, pasinaudojusių atnaujinta atviros prieigos MTEPI infrastruktūra, skaičius Lietuvoje 2013–2021 metų laikotarpiu augo, todėl galima teigti, kad vis dėlto turima ir naujai kuriama atviros prieigos MTEPI infrastruktūra verslo įmonėms teikia naudos.

¹³ 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 1 prioriteto „Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas“ poveikio vertinimas, EIM užsakymu atliko UAB „Visionary Analytics“

¹⁴ Švietimo ir mokslo srities prioritetų „Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas“ ir „Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas“ poveikio vertinimas, LR švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (toliau – ŠMSM) užsakymu atliko UAB „PPMI Group“, 2020 m. Prieiga internete:

https://2014.esinvesticijos.lt/media/force_download/?url=/uploads/main/documents/docs/112818_4e503e9a0f2fbcff60f10541309942c2.pdf

¹⁵ 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 1 prioriteto „Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas“ poveikio vertinimas, EIM užsakymu atliko UAB „Visionary Analytics“

¹⁶ Ten pat.

¹⁷ Švietimo ir mokslo srities prioritetų „Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas“ ir „Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas“ poveikio vertinimas, ŠMSM užsakymu atliko UAB „PPMI Group“

3. REZULTATYVUMAS

VP 1 prioriteto rezultatyvumo vertinimas yra suskirstytas į atskirų konkrečių uždavinių 1.1.1., 1.2.1. ir 1.2.2. dalis, kuriose analizuojami šių konkrečių uždavinių produkto rodikliai. Pabaigoje pateikiama bendra konkrečių uždavinių bei viso prioriteto rezultatyvumo apžvalga. Kadangi remiantis ES metodinių dokumentų rekomendacijomis, rezultato rodikliai yra išskiriami kaip tinkamiausi poveikio vertinimo etapui, siekiant išvengti duomenų atsikartojimo ir suteikti platesnes išvalgas, rezultatyvumo vertinimui pasirinkta analizuoti būtent uždavinių produkto rodiklius.

VP 1.1.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIAI

Analizuojamo VP konkretaus uždavinio 1.1.1. rezultatyvumui matuoti pasirinkti visi 3 produkto rodikliai:

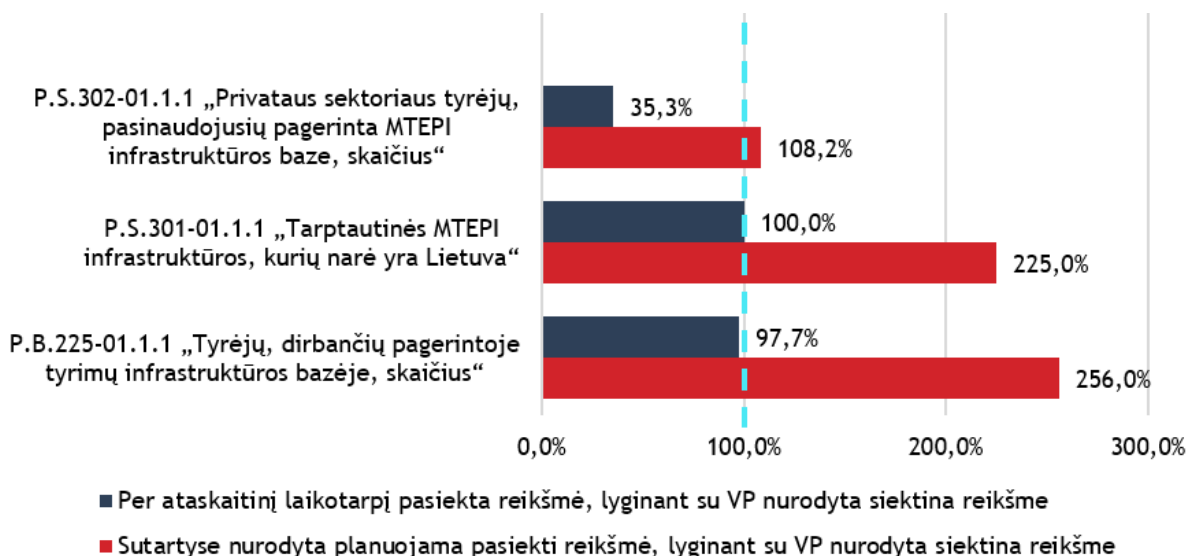
3 LENTELĖ. VP 1.1.1. KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIAI

RODIKLIO TIPAS	RODIKLIO KODAS	RODIKLIO PAVADINIMAS	VP SIEKTINA REIŠMĖ 2023 M.	PASIEKTA REIŠMĖ (2022 M.)	SUTARTYSE PLANUOJAMA PASIEKTI REIŠMĖ
Produkto rodiklis	P.B.225–01.1.1	Tyrėjų, dirbančių pagerintoje tyrimų infrastruktūros bazėje, skaičius	370	361	947
Produkto rodiklis	P.S.301–01.1.1	Tarptautinės MTEPI infrastruktūros, kurių narė yra Lietuva	4	4	9
Produkto rodiklis	P.S.302–01.1.1	Privataus sektoriaus tyrėjų, pasinaudojusių pagerinta MTEPI infrastruktūros baze, skaičius	85	30	92

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis 2014–2020 m. VP ir SFMIS duomenimis

Toliau šie rodikliai vertinami rezultatyvumo požiūriu.

Vertinant uždavinio rezultatyvumą, 6 paveiksle pateikiama šiuo metu egzistuojanti visų trijų VP 1.1.1 konkretaus uždavinio produkto rodiklių pažanga, lyginant su VP užsibrėžta reikšme 2023 m. Atliekant skaičiavimus VP numatyta siektina reikšmė 2023 m. prilyginta 100 proc. (paveiksle žymima mėlyna punktyrine linija). Skirtumai tarp minėtos galutinės siektinos reikšmės ir 2022 m. jau pasiektos rodiklio reikšmės (per ataskaitinį laikotarpį pasiekta reikšmė) bei sutartyse nurodytos planuojamos pasiekti reikšmės yra išreikšti procentais.

6 PAVEIKSLAS. VP 1.1.1. KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIŲ REIKŠMIŲ PAŽANGA (2022 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

Pavyzdžiui, produkto rodiklio **P.B.225-01.1.1** „Tyrėjų, dirbančių pagerintoje tyrimų infrastruktūros bazėje, skaičius“ iki 2023 m. pabaigos VP numatyta pasiekti reikšmė yra 370 tyrėjų. Tuo tarpu, pagal jau dabar pasirašytas projektų sutartis, planuojama pasiekti gerokai aukštesnę reikšmę – 947 (arba 256 proc. VP nurodytos siektinos reikšmės). Nepaisant to, analizuojant realius jau pagal priemones tyrėjų, dirbančių pagerintoje tyrimų infrastruktūros bazėje, duomenis, matoma, kad 2022 m. pabaigoje pasiekta rodiklio reikšmė siekė 97,7 proc. VP numatytos galutinės rodiklio reikšmės (arba 361 tyrėją), todėl planuota reikšmė vertinimo metu dar nebuvo pasiekta. Kita vertus, atsižvelgiant į tai, jog dalis projektų, darančių įtaką šiam stebėsenos rodikliui, vis dar yra įgyvendinami, labai tikėtina, jog VP užsibrėžta galutinė reikšmė 2023 m. pabaigoje bus pasiekta ir viršyta. Toks numatomas rezultatyvumas indikuoja, jog investicijos gana reikšmingai prisidėjo prie VP uždavinio tikslų pasiekimo.

Kitas šio uždavinio produkto rodiklis **P.S.301-01.1.1** „Tarptautinės MTEPI infrastruktūros, kurių narė yra Lietuva“ jau yra pasiekęs užsibrėžtą reikšmę – per ataskaitinį laikotarpį pasiekta reikšmė, lyginant su VP nurodyta siektina reikšme, siekia 100 proc. (arba 4 iš 4). Visgi, atsižvelgiant į sutartyse nurodytą planuojamą pasiekti rodiklio reikšmę (kuri yra 9 arba 225 proc. VP siektinos reikšmės), VP nurodyta galutinė reikšmė 2023 m. pabaigoje veikiausiai bus ženkliai viršyta. Toks numatomas rezultatyvumas indikuoja, jog investicijos gana reikšmingai prisidėjo prie VP uždavinio tikslų pasiekimo.

Iš trijų 1.1.1 konkreto uždavinio produkto rodiklių, mažiausia pažanga pastebima **P.S.302-01.1.1** „Privataus sektoriaus tyrėjų, pasinaudojusių pagerinta MTEPI infrastruktūros baze, skaičius“ atveju – dabartinė rodiklio reikšmė tėra 30, nors VP užsibrėžta siektina reikšmė 2023 m. siekia 85 tyrėjus. Taigi, dabartinė pasiekta reikšmė sudaro tik apie 35 proc. VP nurodytos siektinos reikšmės. Visgi, planuota reikšmė vis dar gali būti pasiekta, sėkmingai įgyvendinus likusius projektus, kadangi sutartyse nurodyta planuojama pasiekti rodiklio reikšmė siekia 92 (arba 108 proc., lyginant su VP nurodyta siektina reikšme), o rodiklio pasiekimas, atsižvelgiant į stebėsenos rodiklio skaičiavimo specifiką, bus skaičiuojamas iki 2023 m. pabaigos.

Apibendrinant, **1.1.1 konkreto uždavinio visų produkto rodiklių rezultatyvumas, lyginant su VP numatytomis pasiekti reikšmėmis, siekia vidutiniškai 77,67 proc.** ir visų rodiklių VP suplanuotų reikšmių pasiekimas bus įmanomas sėkmingai įgyvendinus rodiklį P.S.302-01.1.1 atspindinčias projektines veiklas, kadangi 2022 m. pabaigoje buvo pasiekta tik 35,3 proc. šio rodiklio VP numatytos siektinos reikšmės. Visgi, atsižvelgiant į projektų sutartyse numatytas pasiekti rodiklių reikšmes, kurios viršija VP

numatytus planus, galima teigti jog investicijos buvo gana reikšmingas indėlis į 1.1.1. uždavinio tikslų pasiekimą. **Taigi, bendras 1.1.1 konkreto uždavinio rezultatyvumas yra aukštas.**

Visgi, atsižvelgiant į planuojamą pagerintoje tyrimų infrastruktūros bazėje dirbsiančių tyrėjų skaičių bei šia baze pasinaudosiančių privataus sektoriaus tyrėjų skaičių, **1.1.1 konkreto uždavinio intervencijų aprėptis yra ribota.** Planuojama, kad pagerintoje tyrimų infrastruktūros bazėje dirbs apie 1000 tyrėjų, o tai atitiktų mažiau kaip 6 proc. visų tyrėjų šalyje. Tuo tarpu privataus sektoriaus tyrėjų, kurie naudosis pagerinta MTEP infrastruktūra, skaičius, planuojama, sieks tik apie 2 proc. visų privataus sektoriaus tyrėjų Lietuvoje.¹⁸

VP 1.2.1 KONKRETO UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIAI

Analizuojamo VP konkreto uždavinio 1.2.1. rezultatyvumui matuoti taip pat pasirinkti šio uždavinio produkto rodikliai, kurių iš viso yra 12:

4 LENTELĖ. VP 1.2.1. KONKRETO UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIAI

RODIKLIO TIPAS	RODIKLIO KODAS	RODIKLIO PAVADINIMAS	VP SIEKTINA REIKŠMĖ 2023 M.	PASIEKTA REIKŠMĖ (2022 M.)	SUTARTYSE PLANUOJAMA PASIEKTI REIKŠMĖ
Produkto rodiklis	P.B.201-01.2.1	Investicijas gaunančių įmonių skaičius	900	3 736	N/D ¹⁹
Produkto rodiklis	P.B.202-01.2.1	Subsidijas gaunančių įmonių skaičius	600	1 447	1 555
Produkto rodiklis	P.B.203-01.2.1	Kitos formos nei subsidija finansinę paramą gaunančių įmonių skaičius	28	30	36
Produkto rodiklis	P.B.204-01.2.1	Nefinansinę paramą gaunančių įmonių skaičius	620	2 257	3 045
Produkto rodiklis	P.B.207-01.2.1	Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (ne subsidijos)	4 770 000	5 829 943	5 020 000
Produkto rodiklis	P.B.208-01.2.1	Investicijas gavusiose įmonėse naujai sukurtos ilgalaikės darbo vietos	340	21	536
Produkto rodiklis	P.B.226-01.2.1	Įmonių, bendradarbiaujančių su tyrimų institucijomis, skaičius	380	646	672
Produkto rodiklis	P.B.227-01.2.1	Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą inovacijoms arba MTEP projektams	160 000 000	172 526 356	235 131 635
Produkto rodiklis	P.B.228-01.2.1	Įmonių, gavusių investicijas siekiant, kad jos pateiktų naujų rinkos produktų, skaičius	130	376	376
Produkto rodiklis	P.B.229-01.2.1	Įmonių, gavusių investicijas siekiant, kad jos pateiktų naujų įmonės produktų, skaičius	150	63	63

¹⁸ Remiantis: *Švietimo ir mokslo srities prioritetų „Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas“ ir „Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas“ poveikio vertinimas*, LR švietimo, mokslo ir sporto ministerijos užsakymu atliko UAB „PPMI Group“, 2020 m. Prieiga internete: https://2014.esinvesticijos.lt/media/force_download/?url=/uploads/main/documents/docs/112818_4e503e9a0f2fbcff60f105413_09942c2.pdf

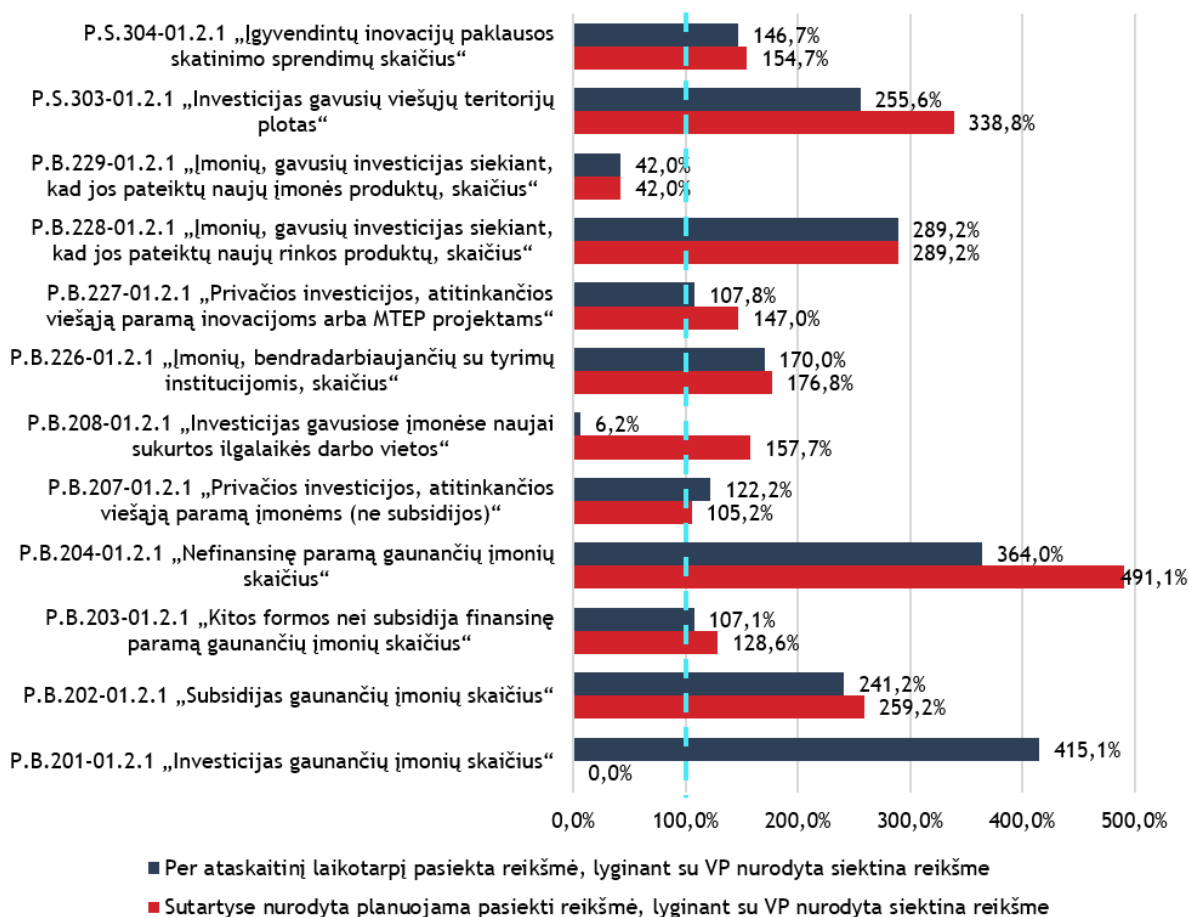
¹⁹ Produkto rodiklis P.B.201 yra neplanuojamas sutartyse.

RODIKLIO TIPAS	RODIKLIO KODAS	RODIKLIO PAVADINIMAS	VP SIEKTINA REIKŠMĖ 2023 M.	PASIEKTA REIKŠMĖ (2022 M.)	SUTARTYSE PLANUOJAMA PASIEKTI REIKŠMĖ
Produkto rodiklis	P.S.303–01.2.1	Investicijas gavusių viešųjų teritorijų plotas	200	511	678
Produkto rodiklis	P.S.304–01.2.1	Įgyvendintų inovacijų paklausos skatinimo sprendimų skaičius	150	220	232

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis 2014–2020 m. VP ir SFMIS duomenimis

Vertinant VP 1.2.1 konkretaus uždavinio rezultatyvumą, 7 paveiksle taip pat pateikiama šiuo metu egzistuojanti produkto rodiklių pažanga, lyginant VP užsibrėžtas reikšmes 2023 m. (kurios prilygintos 100 proc.) su jau pasiektomis rodiklių reikšmėmis 2022 m. pabaigoje (per ataskaitinį laikotarpį pasiekta reikšmė) bei sutartyse nurodytomis planuojamomis pasiekti reikšmėmis.

10 iš 12 šio konkretaus uždavinio produkto rodiklių 2022 m. pabaigoje jau buvo viršiję VP nurodytas siektinas reikšmes 2023 m.

7 PAVEIKSLAS. VP 1.2.1. KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIŲ REIKŠMIŲ PAŽANGA (2022 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

Rodiklio **P.B.201–01.2.1** „Investicijas gaunančių įmonių skaičius“ VP suplanuota reikšmė 2023 m. yra 900 įmonių, o 2022 m. pabaigoje pasiekta reikšmė jau siekė 3 736 (unikalių įmonių reikšmė – 2 477). Taigi, per ataskaitinį laikotarpį pasiekta reikšmė, lyginant su VP siektina reikšme, yra 4 kartus didesnė. Rodiklio **P.B.204–01.2.1** „Nefinansinę paramą gaunančių įmonių skaičius“ 2022 m. pasiekta reikšmė siekia 2 257

(unikalių įmonių skaičius – 1 858), nors VP suplanuota pasiekti reikšmė yra 620 įmonių (pasiekta rodiklio reikšmė yra 3,5 karto didesnė, negu siektina). Ši pažanga gali dar labiau didėti, kadangi sutartyse nurodyta planuojama pasiekti rodiklio reikšmė, lyginant su VP numatyta siektina reikšme, siekia beveik 500 proc., tačiau ši planuojama reikšmė apima neunikalias įmones. Produkto rodiklio **P.B.228-01.2.1** „Įmonių, gavusių investicijas siekiant, kad jos pateiktų naujų rinkos produktų, skaičius“ 2022 m. pasiekta reikšmė siekia 289 proc. VP nurodytos siektinos reikšmės (288 unikalios įmonės). **P.S.303-01.2.1** „Investicijas gavusių viešųjų teritorijų plotas“ rodiklio per ataskaitinį laikotarpį pasiekta reikšmė yra 2,5 karto didesnė, negu nurodyta siektina reikšmė VP, o atsižvelgiant į projektų sutartyse suplanuotas pasiekti reikšmes, šis rezultatyvumas dar gali didėti. Produkto rodiklio **P.B.202-01.2.1** „Subsidijas gaunančių įmonių skaičius“ 2022 m. pasiekta reikšmė siekė 241 proc. (1028 unikalios įmonės), lyginant su VP nurodyta siektina reikšme (arba 1447 iš 600 planuotų). Rodiklio **P.B.226-01.2.1** „Įmonių, bendradarbiaujančių su tyrimų institucijomis, skaičius“ atveju, 2022 m. pasiekta reikšmė buvo 646 įmonės, nors suplanuota buvo 380, taigi, pasiekta reikšmė sudarė apie 170 proc. VP nurodytos siektinos reikšmės. Rodiklio **P.S.304-01.2.1** „Įgyvendintų inovacijų paklausos skatinimo sprendimų skaičius“ pasiekta reikšmė sudarė beveik 1,5 karto VP nustatytos siektinos reikšmės iki 2023 m. Produkto rodiklio **P.B.227-01.2.1** „Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą inovacijoms arba MTEP projektams“ pasiekta reikšmė nežymiai viršijo VP nustatytą siektiną reikšmę 2022 m. pabaigoje (viršijo beveik 8 proc.), tačiau sėkmingai įgyvendinus likusias veiklas, gali viršyti beveik pusantro karto. Rodiklio **P.B.203-01.2.1** „Kitos formos nei subsidija finansinę paramą gaunančių įmonių skaičius“ pasiekta reikšmė 2022 m. siekė 107 proc. VP numatytos siektinos reikšmės (paramą gavo 30 (18 unikalų) iš suplanuotų 28 įmonių). Galiausiai, rodiklio **P.B.207-01.2.1** „Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (ne subsidijos)“ 2022 m. pasiekta reikšmė siekia 122 proc. VP numatytos siektinos reikšmės (5,8 mln. Eur iš suplanuotų 4,77 mln. Eur). Taigi, toks aukštas rezultatyvumas minėtų rodiklių atvejais indikuoja, jog investicijos reikšmingai prisidėjo prie VP uždavinio tikslų siekimo. Kita vertus, tai taip pat gali indikuoti, jog VP išskelti tikslai buvo per maži, ypatingai nefinansinę paramą ir investicijas gaunančių įmonių atvejais.

Kitų 2 šio konkretaus uždavinio produkto rodiklių reikšmės 2022 m. pabaigoje dar nesiekė VP užsibrėžtų reikšmių. Mažiausia pažanga pastebima rodiklio **P.B.208-01.2.1** „Investicijas gavusiose įmonėse naujai sukurtos ilgalaikės darbo vietos“ atveju – iki 2022 m. pabaigos buvo sukurta tik 21 darbo vieta, nors VP planuota iki 2023 m. pabaigos sukurti 340 darbo vietų. Suplanuotą reikšmę pasiekti dar, tikėtina, pavyks, kadangi projektų sutartyse planuojama iš viso įkurti 536 darbo vietas. Kito rodiklio **P.B.229-01.2.1** „Įmonių, gavusių investicijas siekiant, kad jos pateiktų naujų įmonės produktų, skaičius“ atveju, pasiekta reikšmė sudaro 42 proc. VP suplanuotos galutinės siektinos reikšmės (54 unikalios įmonės). Šiuo atveju užsibrėžtos reikšmės pasiekti gali nepavykti net ir sėkmingai įgyvendinus visas likusias veiklas, kadangi 2022 m. pabaigoje sutartyse nurodyta planuojama pasiekti reikšmė siekė tik 42 proc. VP numatytos reikšmės. Minėtas žemas rezultatyvumas indikuoja, jog investicijos šioje srityse buvo per mažas (nepakankamai reikšmingas) indėlis į VP uždavinio tikslų pasiekimą.

Apibendrinant, **1.2.1. konkretaus uždavinio produkto rodiklių rezultatyvumas siekia vidutiniškai 188,93 proc.**, tačiau šį aukštą rezultatyvumą lemia kai kurių rodiklių atveju ženkliai viršyta VP numatyta siektina reikšmė, pavyzdžiui, rodiklio **P.B.201-01.2.1** „Investicijas gaunančių įmonių skaičius“ per ataskaitinį laikotarpį pasiekta reikšmė yra keturis kartus didesnė, negu suplanuota siektina reikšmė VP. Svarbu pastebėti, kad 2 iš 12 šio konkretaus uždavinio produkto rodiklių 2022 m. pabaigoje nebuvo pasiekę VP numatytų siektinų reikšmių. Nors sėkmingai įgyvendinus likusias projektines veiklas, iki 2023 m. pabaigos veikiausiai pavyks pasiekti suplanuotą reikšmę rodiklio **P.B.208-01.2.1** atveju (sutartyse nurodyta planuojama pasiekti reikšmė viršija 150 proc. VP numatytos reikšmės), tačiau rodikliui **P.B.229-01.2.1** VP suplanuotos siektinos reikšmės pasiekti gali nepavykti net ir įgyvendinus visas likusias projektines veiklas (sutartyse nurodyta planuojama pasiekti reikšmė siekia tik 42 proc. VP numatytos reikšmės). Visgi, pagrindinė priežastis, lėmusi prastą šio rodiklio rezultatyvumą, buvo tai, jog ne visų priemonių kvietimų projektų finansavimo sąlygų aprašuose šis rodiklis buvo nurodytas kaip privalomas

pasirinkti.²⁰ Taip pat, ši žemą rezultatyvumą lėmė ir SFMIS problematika, kadangi dėl SFMIS programavimo trūkumų nesimato realus pritrauktų privačių lėšų kiekis. Visgi, kadangi ši prastą rodiklio rezultatyvumą lėmė techniniai trūkumai, o kitų rodiklių atvejais VP numatytos reikšmės bus pasiektos ir netgi reikšmingai viršytos, **bendras 1.2.1. konkretaus uždavinio rezultatyvumas yra vertinamas kaip aukštas.**

Anksčiau atliktų VP 1 prioriteto vertinimų rezultatai taip pat pabrėžia, jog MTEP skatinimo priemonės tarp tikslinių grupių yra paklausios ir tiesiogiai prisideda prie Strategijos „Europa 2020“ prioriteto „Pažangus augimas“ ir jo nacionalinio tikslo – pasiekti 1,9 proc. BVP investicijas į MTEP iki 2020 m.²¹

1.2.1 konkretaus uždavinio produkto rodikliai taip pat suteikia galimybę įvertinti VP 1 prioriteto intervencijų aprėptį. Iki 2023 m. pabaigos planuojama pritraukti 235 mln. Eur privačių investicijų, atitinkančių viešąją paramą inovacijoms arba MTEP projektams, o ši suma atitinka net tris ketvirtadalius visų išlaidų MTEP veikloms verslo sektoriuje 2021 m.²² Taip pat, atsižvelgiant į unikalių įmonių, pagal šį konkretų uždavinį gaunančių investicijas, skaičių, kuris siekia 2 477, intervencijos apima maždaug 2,5 proc. visų įmonių, veikusių šalyje 2022 m.²³ Visgi, turint omenyje, jog MTEPI veiklomis užsiima palyginti nedidelė visų įmonių dalis, šis skaičius taip pat yra pakankamai reikšmingas. Taigi, **1.2.1 uždavinio intervencijos pasižymi aukšta aprėptimi.**

VP 1.2.2 KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIAI

Paskutiniojo VP 1 prioriteto konkretaus uždavinio 1.2.2. rezultatyvumui matuoti taip pat pasirinkti šio uždavinio produkto rodikliai, kurių iš viso yra 4:

5 LENTELĖ. VP 1.2.2. KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIAI

RODIKLIO TIPAS	RODIKLIO KODAS	RODIKLIO PAVADINIMAS	VP SIEKTINA REIKŠMĖ 2023 M.	PASIEKTA REIKŠMĖ (2022 M.)	SUTARTYSE PLANUOJAMA PASIEKTI REIKŠMĖ
Produkto rodiklis	P.B.201–01.2.2	Investicijas gaunančių įmonių skaičius	70	25	N/D ²⁴
Produkto rodiklis	P.B.205–01.2.2	Naujų įmonių, gavusių investicijas, skaičius	47	25	49
Produkto rodiklis	P.B.226–01.2.2	Įmonių, bendradarbiaujančių su tyrimų institucijomis, skaičius	56	27	65
Produkto rodiklis	P.S.305–01.2.2	Investicijas gavusių mokslo ir studijų institucijų pateiktos patentų paraiškos	34	76	178

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis 2014–2020 m. VP ir SFMIS duomenimis

Kaip matyti 8 paveiksle, 3 iš 4 šio konkretaus uždavinio produkto rodikliai 2022 m. pabaigoje dar nebuvo pasiekę VP suplanuotų siektinų reikšmių.

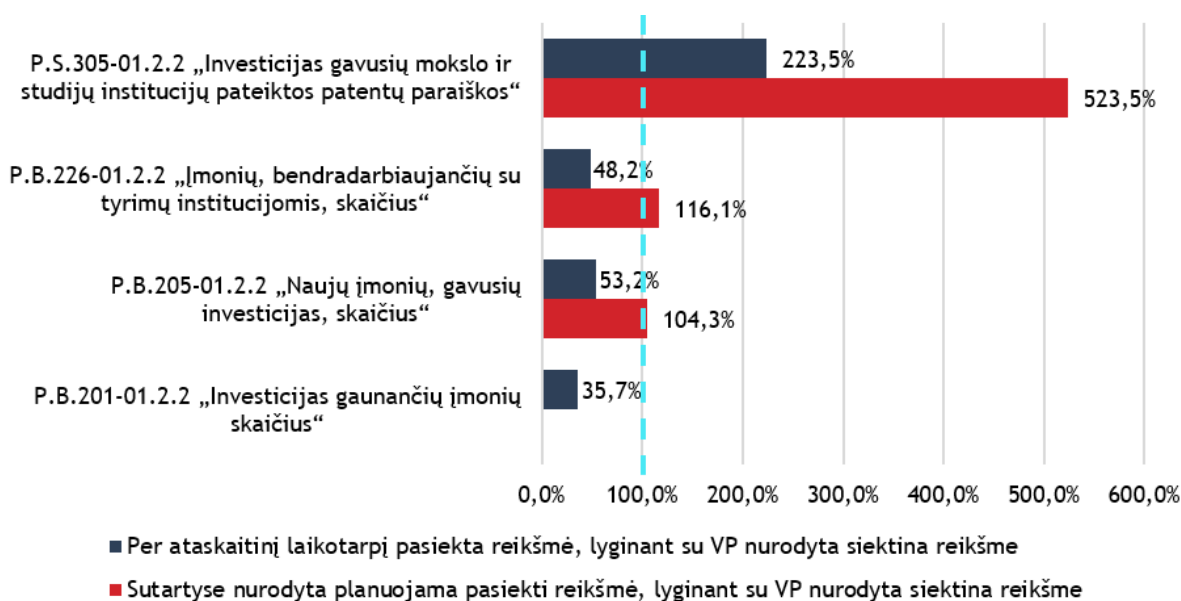
²⁰ Remiantis EIM pateikta informacija.

²¹ 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 1 prioriteto „Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas“ poveikio vertinimas, EIM užsakymu atliko UAB „Visionary Analytics“

²² Remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis. Prieiga internete: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?indicator=S4R118#/>

²³ Remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis. Prieiga internete: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?indicator=S8R743#/>

²⁴ Produkto rodiklis P.B.201 yra neplanuojamas sutartyse.

8 PAVEIKSLAS. VP 1.2.2. KONKRETAUS UŽDAVINIO PRODUKTO RODIKLIŲ REIKŠMIŲ PAŽANGA (2022 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

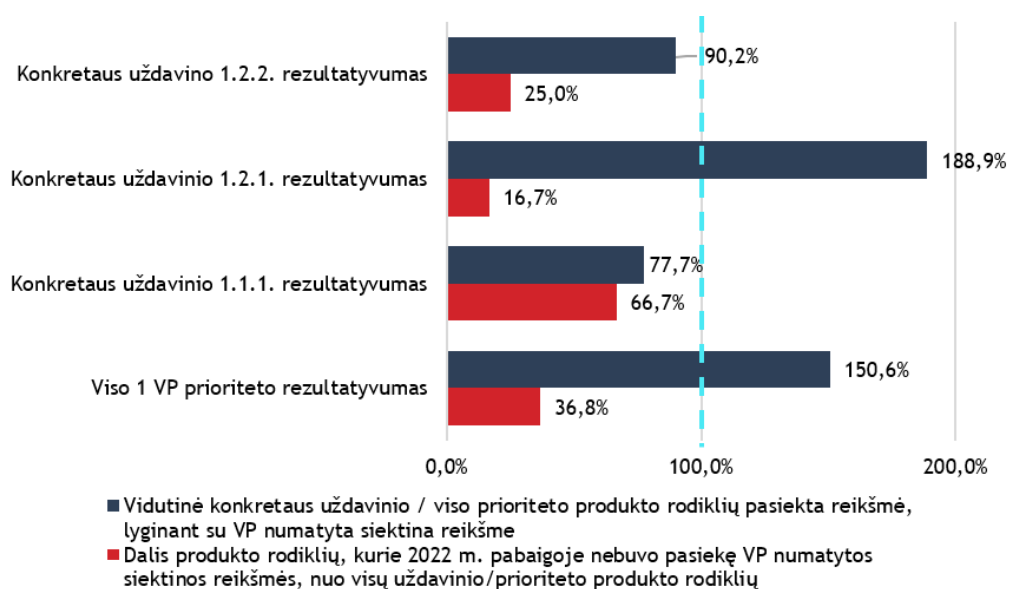
Produkto rodiklio **P.S.305-01.2.2** „Investicijas gavusių mokslo ir studijų institucijų pateiktos patentų paraiškos“ VP numatyta siektina reikšmė 2022 m. jau buvo viršyta daugiau negu du kartus (pasiekta rodiklio reikšmė, lyginant su VP numatyta reikšme, siekė 223,5 proc.). Atsižvelgiant į tai, jog sutartyse nurodyta planuojama pasiekti rodiklio reikšmė, lyginant su VP numatyta siektina reikšme, yra 5 kartus didesnė, tikėtina, jog iki 2023 m. pabaigos šio rodiklio rezultatyvumas dar labiau didės. Kito rodiklio **P.B.226-01.2.2** „Įmonių, bendradarbiaujančių su tyrimų institucijomis, skaičius“ atveju, VP numatyta siektina reikšmė 2022 m. pabaigoje dar nebuvo pasiekta (įmonių skaičius siekė 27 iš planuotų 56). Šio rodiklio atveju sutartyse nurodyta planuojama pasiekti reikšmė taip pat yra didesnė ir sėkmingai įgyvendinus likusias veiklas, VP numatyta siektina rodiklio reikšmė bus pasiekta ir galimai viršyta. Rodiklio **P.B.205-01.2.2** „Naujų įmonių, gavusių investicijas, skaičius“ pasiekta reikšmė, lyginant su VP numatyta pasiekti reikšme, siekė 53,2 proc. (21 unikalį įmonę), taigi, užsibrėžta planuota reikšmė taip pat dar nebuvo pasiekta. Sėkmingai įgyvendinus likusias veiklas, VP numatyta siektina rodiklio reikšmė taip pat turėtų būti pasiekta. Taigi, palyginti aukštas būsimas rezultatyvumas indikuoja, jog investicijos gana reikšmingai prisidėjo prie VP uždavinio tikslų siekimo. Kita vertus, rodiklio P.S.305-01.2.2 atveju tai taip pat gali indikuoti, jog VP iškelti tikslai buvo per maži.

Produkto rodiklis **P.B.201-01.2.2** „Investicijas gaunančių įmonių skaičius“ 2022 m. pabaigoje nebuvo pasiekęs VP užsibrėžtos reikšmės – investicijas gavo tik 25 įmonės (21 unikalios įmonės) iš planuotų 70. Kadangi šis stebėsenos rodiklis yra tiesiogiai susijęs su rodikliu P.B.205, kuris, planuojama, viršys VP numatytą pasiekti reikšmę, tikimybė pasiekti šio rodiklio planuojamą reikšmę taip pat išlieka.

Apibendrinant, **1.2.2 konkretaus uždavinio produkto rodiklių rezultatyvumas siekia vidutiniškai 90,15 proc.**, tačiau 3 rodikliai iš 4 2022 m. pabaigoje dar nebuvo pasiekę VP numatytų reikšmių. Visgi, atsižvelgiant į projektų sutartyse planuojamas pasiekti reikšmes, iki 2023 m. pab. visi šio konkretaus uždavinio produkto rodikliai turėtų pasiekti VP suplanuotas reikšmes. Tai indikuoja, jog investicijos veikiausiai buvo pakankamai reikšmingas indėlis į 1.2.2. uždavinio tikslų pasiekimą. **Taigi, bendras 1.2.2 konkretaus uždavinio rezultatyvumas yra aukštas.**

APIBENDRINIMAS PRIORITETO LYGIU

Visų VP 1 prioriteto produkto rodiklių vidutinis rezultatyvumas siekia maždaug 150 proc. VP numatytų siektinų rodiklių reikšmių. Taigi, **VP 1 prioriteto investicijų rezultatyvumas yra aukštas**. Visgi, vertinant šiuos duomenis svarbu turėti omenyje aukščiau aprašytus rodiklius, kurie 2022 m. dar nebuvo pasiekę suplanuotų siektinų reikšmių, tačiau veikiausiai jas pasieks iki 2023 m. pabaigos bei rodiklius, kurie planuotų reikšmių, remiantis 2022 m. pabaigos duomenimis, gali nepasiekti (toks yra vienintelis rodiklis P.B.229-01.2.1).

9 PAVEIKSLAS. VISO VP 1 PRIORITETO IR KONKREČIŲ UŽDAVINIŲ REZULTATYVUMAS (2022 M.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

4. POVEIKIS

Pagal VP 1 prioritetą įgyvendinami du investiciniai prioritetai ir trys konkretūs uždaviniai, kurie siekia 4 specialiųjų programos rezultato rodiklių.

Ekspertiniu vertinimu, šie rodikliai yra tinkami atspindėti pirmo investicinio prioriteto investicijų poveikį. Be to, kaip nurodyta Europos Komisijos 2014 metų gairėse²⁵, poveikio vertinimo metu turėtų būti vertinama VP kontribucija būtent į rezultato rodiklių pokyčius.

4.1 POVEIKIO VERTINIMAS REMIANTIS STATISTINE- KORELIACINE ANALIZE

Šiame skyriuje pateikiami vertinimo rezultatai atskirais statistinės-koreliacinės analizės pjūviais.

4.1.1 VP IŠLAIDŲ IR REZULTATO RODIKLIŲ KORELIACIJA

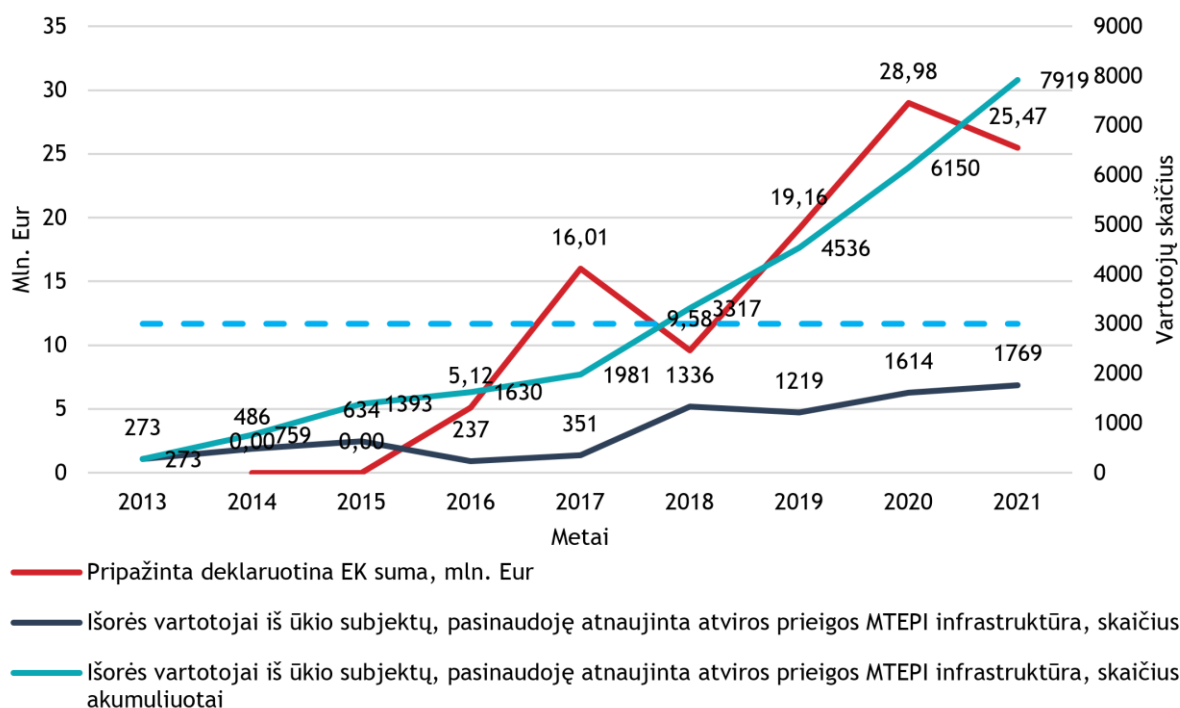
Pirmasis analizuojamas pjūvis – VP išlaidų laiko eilutės koreliacija su uždavinio rodiklio laiko eilute.

VP 1.1.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO IR VP IŠLAIDŲ KORELIACIJA

Analizuojamo 1.1.1 konkretaus uždavinio rezultato rodiklis – išorės vartotojai iš ūkio subjektų, pasinaudoję atnaujinta atviros prieigos MTEPI infrastruktūra.

Kaip pateikiama 10 paveiksle, susumavus metines išorės vartotojų iš ūkio subjektų skaičiaus reikšmes, 2021 m. buvo pasiekta 7 919 vartotojų skaičiaus reikšmė, o tai reiškia, kad 2023 m. planuojama pasiekti 3 000 vartotojų skaičiaus reikšmė jau 2021 m. buvo viršyta daugiau nei 2,5 karto. Pateiktame paveiksle taip pat matyti, kad VP kasmetinės išlaidos (iš visų šaltinių) pagal 1.1.1 konkretų uždavinį visu VP įgyvendinimo laikotarpiu, su tam tikromis išimtimis, augo, kol 2020 m. pasiekė 29 mln. Eur. Tuo pačiu, taip pat su tam tikromis išimtimis, didėjo ir išorės vartotojų iš ūkio subjektų, pasinaudojusių atnaujinta atviros prieigos MTEPI infrastruktūra, skaičius, kas rodo santykinai aukštą koreliaciją tarp VP išlaidų laiko eilutės ir minėto rezultato rodiklio laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas siekia 0,67). Tokie koreliacinės analizės rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad prie tokio rezultato pasiekimo galėjo prisidėti ir pagal 1.1.1 konkretų uždavinį įgyvendintos investicijos.

²⁵ The Programming Period 2014–2020. GUIDANCE DOCUMENT ON MONITORING AND EVALUATION – EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND AND COHESION FUND – Concepts and Recommendations. Directorate General Regional and Urban Policy (2014). ESF gairės (Programming Period 2014–2020 – Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy – European Social Fund – Guidance document – June 2014) taip pat prašo orientuotis į rezultato rodiklius (The CPR has substantially strengthened the role of impact evaluation as an essential element of the strengthened results focus of the policy, making the assessment to what extent the objectives under each priority axis have been achieved compulsory for the managing authorities).

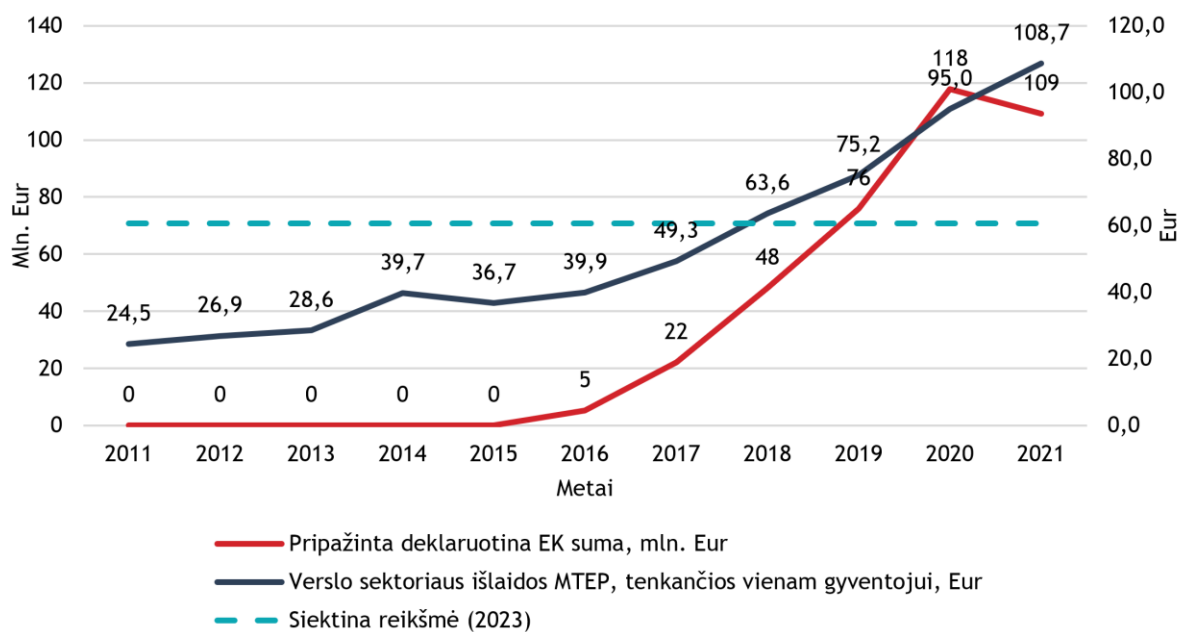
10 PAVEIKSLAS. VP IŠLAIDŲ LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU 1.1.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

VP 1.2.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO IR VP IŠLAIDŲ KORELIACIJA

Pirmasis analizuojamo 1.2.1 konkretaus uždavinio rezultato rodiklis – verslo sektoriaus išlaidos MTEP, tenkančios vienam gyventojui, Eur.

Kaip parodyta 11 paveiksle, 2021 m. verslo sektoriaus išlaidos MTEP, tenkančios vienam gyventojui, pasiekė 108,7 Eur, t. y. gerokai viršijo 2023 m. suplanuotą pasiekti 60,70 Eur reikšmę. Iš paveikslo taip pat matyti, kad VP kasmetinės išlaidos (iš visų šaltinių) pagal 1.2.1 konkretų uždavinį visu VP įgyvendinimo laikotarpiu augo, kol 2020 m. pasiekė 95 mln. Eur. Tuo pačiu didėjo ir verslo sektoriaus išlaidos MTEP, tenkančios vienam gyventojui, Eur, kas rodo aukštą koreliaciją tarp VP išlaidų laiko eilutės ir minėto uždavinio rodiklio laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas siekia 0,99). Reikia pažymėti, kad VP įgyvendinimo laikotarpiu vidutiniškai 23,3 proc. verslo sektoriaus išlaidų MTEP buvo finansuojama iš užsienio lėšų (į šį šaltinį įskaitomos ir ESI fondų lėšos). Vadinasi, visu VP įgyvendinimo laikotarpiu augusios VP kasmetinės išlaidos (iš visų šaltinių) pagal 1.2.1 konkretų uždavinį tiesiogiai prisidėjo prie verslo sektoriaus išlaidų MTEP augimo. Skaičiavimai rodo, kad pagal 1.2.1 konkretų uždavinį iki 2020 m. pabaigos pripažinta deklaruotina EK viešųjų išlaidų suma sudaro 157 mln. Eur, **vadinasi tiesioginis paramos indėlis į pasiektą rodiklio reikšmę galėtų vidutiniškai sudaryti apie 11 proc.** (atsižvelgiant į vertinimų apžvalgos rezultatus, rodančius, kad išstūmimo efektas nepasireiškė).

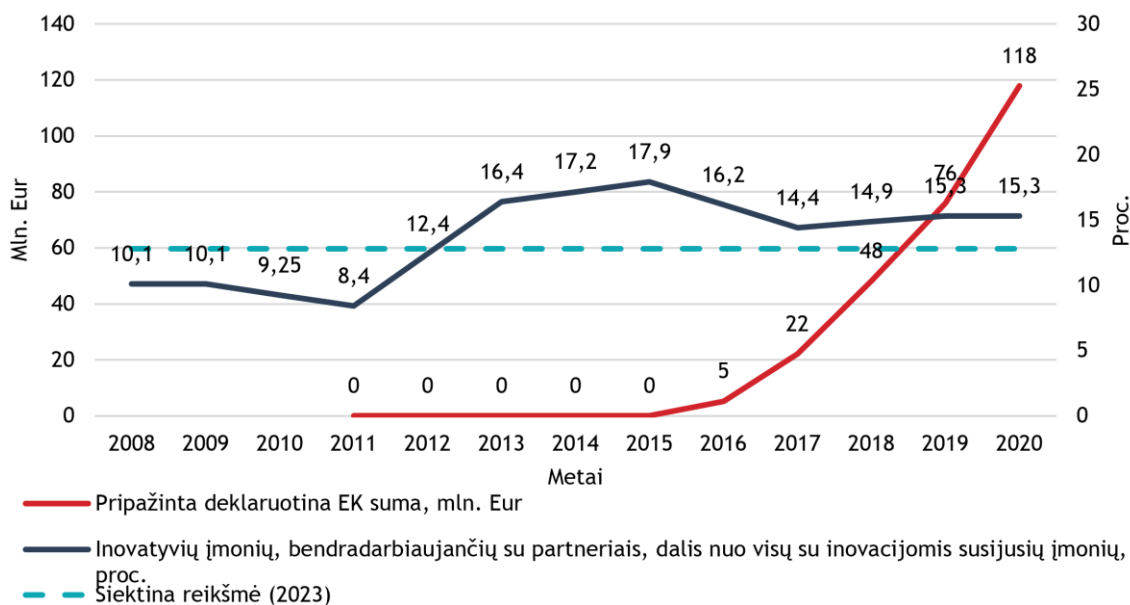

11 PAVEIKSLAS. VP IŠLAIDŲ LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU 1.2.1 UŽDAVINIO 1 REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

Taip pat tikėtina, kad Europos struktūrinių ir investicijų (toliau – ESI) fondų lėšos turėjo ir netiesioginį poveikį, kadangi, sumažindamos verslo MTEP veiklų riziką bei tuo pačiu reikalaujant verslo prisidėti ir savo lėšomis, tikėtina, paskatino verslą daugiau skirti ir nuosavų lėšų, lyginant su situacija be paramos. Skaičiavimai rodo, kad paramos lėšomis finansuojamoms verslo sektoriaus išlaidoms MTEP padidėjus 1 proc., paties verslo lėšomis finansuojamos išlaidos padidėja apie 0,53 proc. Vadinasi, **netiesioginis paramos indėlis į pasiektą rodiklio reikšmę galėtų papildomai sudaryti apie 6 proc. Tokiu būdu bendras paramos indėlis į pasiektą rodiklio reikšmę galėtų iš viso sudaryti apie 17 proc.**

Kitas analizuojamo 1.2.1 konkretaus uždavinio rezultato rodiklis – inovatyvių įmonių, bendradarbiaujančių su partneriais, dalis nuo visų su inovacijomis susijusių įmonių. Kaip matyti 12 paveiksle, 2023 m. suplanuota pasiekti 12,79 proc. reikšmė buvo gerokai viršyta jau 2013 m., vis dėlto, laikotarpio pabaigoje reikšmė vėl kiek sumažėjo, nors ir išliko didesnė nei siekiama. Atitinkamai, koreliacijos tarp VP išlaidų laiko eilutės ir minėto rezultato rodiklio laiko eilutės nepastebėta (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas siekia 0,09). Toks sumažėjimas gali būti susijęs su tuo, kad dėl suteiktos paramos padidėjo įmonių, diegusių inovacijas, dalis (palyginti su visomis įmonėmis), tačiau inovacijas pradėjusios diegti įmonės mažiau bendradarbiavo su partneriais. Koreliacijos nebuvimą galėjo lemti paties uždavinio rodiklio konstrukcija bei nepakankamai plačiai keliamas reikalavimas paramos gavėjams bendradarbiauti su partneriais).

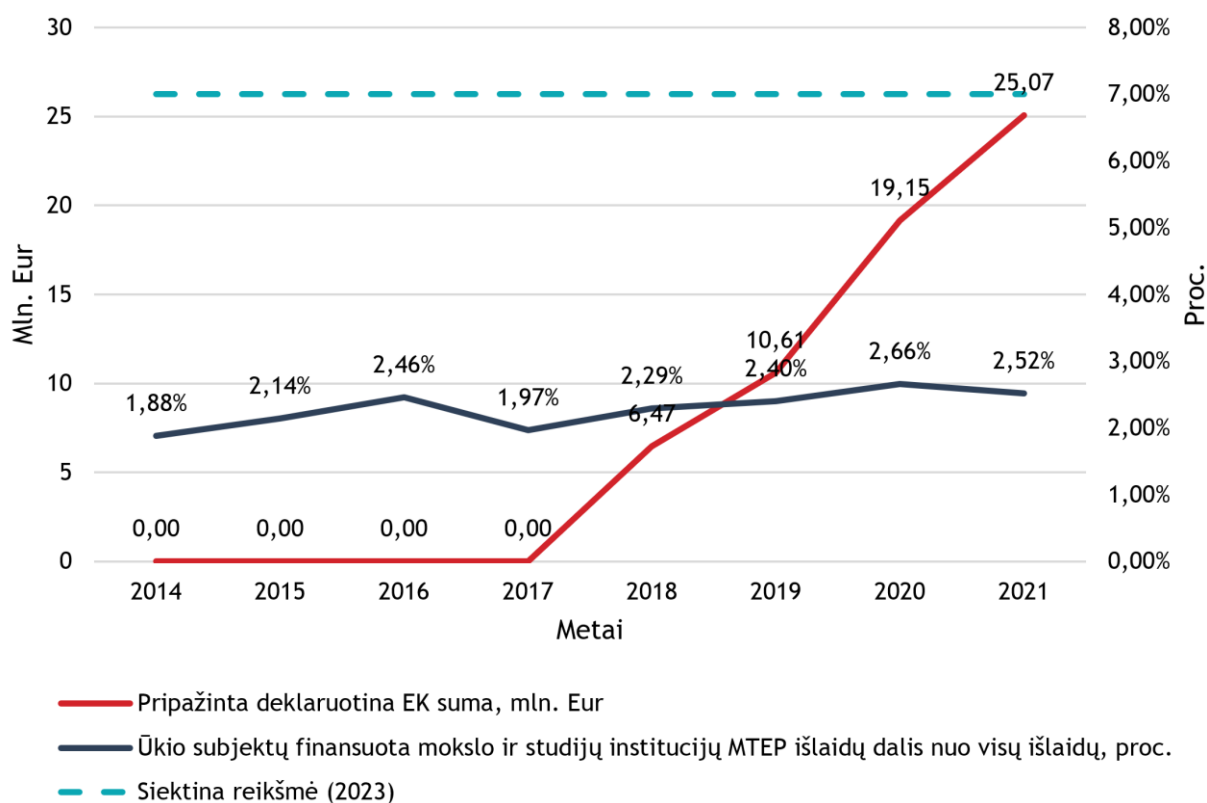
12 PAVEIKSLAS. VP IŠLAIDŲ LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU 1.2.1 UŽDAVINIO 2 REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

Pastaba. Nuo 2016–2018 m. skelbiami inovacijas diegusių įmonių duomenys. Iki 2016 m. buvo skaičiuojami tik technologines inovacijas diegusių įmonių duomenys.

VP 1.2.2 KONKRETAUS UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO IR VP IŠLAIDŲ KORELIACIJA

Analizuojamo 1.2.2 konkretaus uždavinio rezultato rodiklis – ūkio subjektų finansuota mokslo ir studijų institucijų MTEP išlaidų dalis nuo visų išlaidų. Kaip pateikiama 13 paveiksle, 2021 m. ūkio subjektų finansuota mokslo ir studijų institucijų MTEP išlaidų dalis nuo visų išlaidų siekė apie 2,5 proc., t. y. ne tik buvo gerokai mažesnė už 2023 m. suplanuotą pasiekti 7 proc. reikšmę, bet net ir sumažėjo, lyginant su pradine reikšme (3,5 proc. 2010 m.). Deja, šiuo metu rodiklio duomenys skelbiami tik nuo 2014 metų, todėl nėra galimybių pavaizduoti ilgesnės istorijos. Iš paveikslo taip pat matyti, kad VP kasmetinės išlaidos (iš visų šaltinių) pagal 1.2.2 konkretų uždavinį visu VP įgyvendinimo laikotarpiu augo, kol 2020 m. pasiekė 19,5 mln. Eur. Su tam tikromis išimtimis taip pat didėjo ir ūkio subjektų finansuota mokslo ir studijų institucijų MTEP išlaidų dalis nuo visų išlaidų, kas rodo aukštą koreliaciją tarp VP išlaidų laiko eilutės ir minėto rezultato rodiklio laiko eilutės (VP įgyvendinimo metu koreliacijos koeficientas siekia 0,76). Tokie koreliacinės analizės rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad prie tokio rezultato pasiekimo galėjo prisidėti ir pagal 1.2.2 konkretų uždavinį įgyvendintos investicijos.

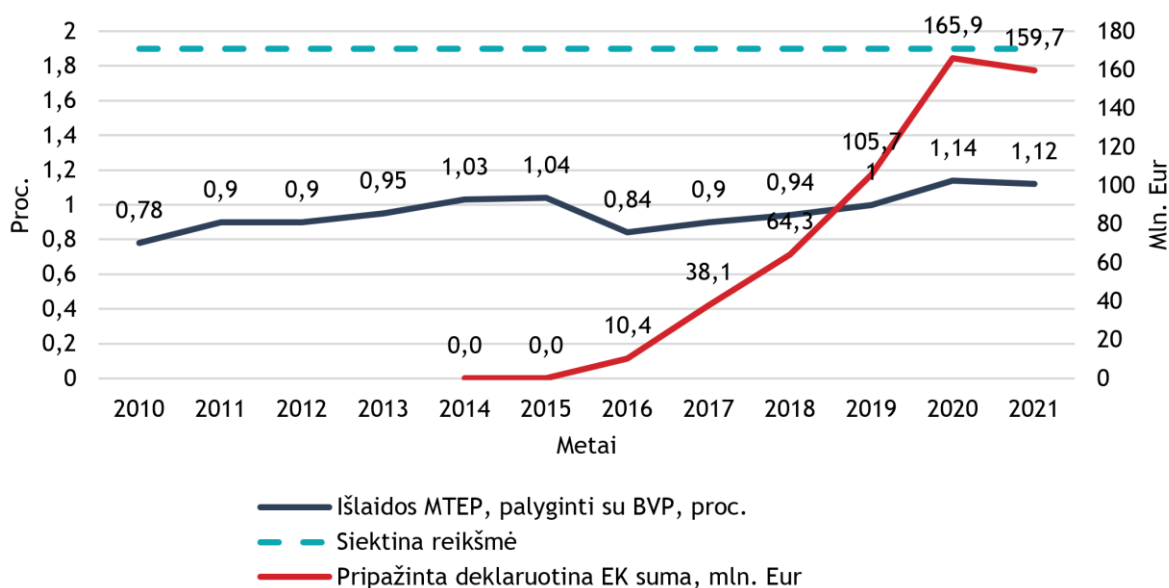

13 PAVEIKSLAS. VP IŠLAIDŲ LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU 1.2.2 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

„EUROPA2020“ IR NRD TIKSLŲ ANALIZĖ

Su pirmo investicijų prioriteto uždavinių rezultato rodikliais glaudžiai susijęs yra strategijoje „Europa2020“ ir 2020 m. nacionalinėje reformų darbotvarkėje (toliau – NRD) siekiamas tikslas „Investicijos į MTEP padidėtų iki 1,9 proc. BVP“. Nepaisant to, kad investicijos į MTEP ženkliai auga (2014–2021 m. laikotarpiu išaugo net 65 proc.), tačiau nuo 1,9 proc. BVP tikslo ženkliai atsilieka. Vis dėlto, matyti, kad augančios išlaidos pagal pirmą investicinį prioritetą taip pat šiek tiek padidino investicijas į MTEP (koreliacijos koeficientas lygus 0,5, o tai vidutinė koreliacija). Tai sudaro prielaidas tikėti, kad būtent pirmo investicinio prioriteto investicijos turėjo apčiuopiamą įtaką „Europa2020“ ir NRD siekiamo tikslo „Investicijos į MTEP padidėtų iki 1,9 proc. BVP“ progresui.

14 PAVEIKSLAS. VP IŠLAIDŲ LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU NACIONALINIŲ TIKSLŲ „INVESTICIJOS Į MTEP PADIDĖTŲ IKI 1,9 PROC. BVP“

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

4.1.2 PRODUKTO RODIKLIŲ IR SUSIJUSIO REZULTATO RODIKLIO KORELIACIJA

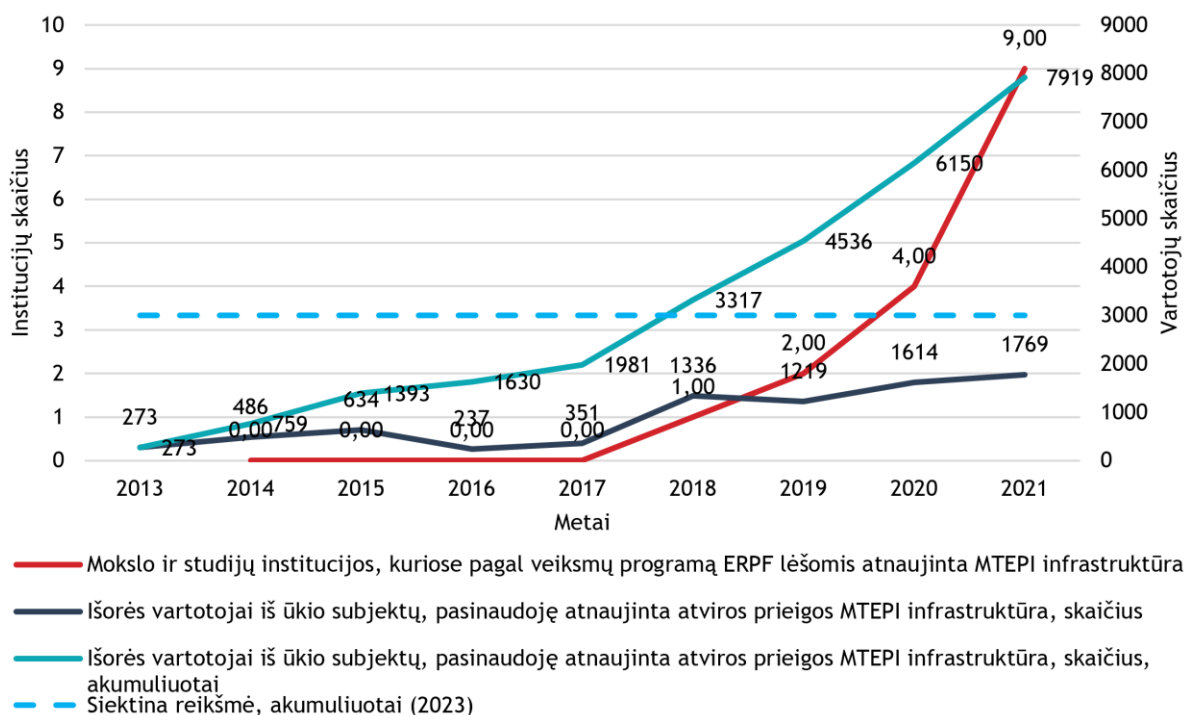
Kitas statistinės-koreliacinės analizės pjūvis – produkto rodiklių laiko eilutės koreliacija su uždavinio rodiklio laiko eilute.

VP 1.1.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO REZULTATO IR PRODUKTO RODIKLIŲ KORELIACIJA

Su analizuojamo uždavinio rezultato rodikliu „Išorės vartotojai iš ūkio subjektų, pasinaudoję atnaujinta atviros prieigos MTEPI infrastruktūra“ labiausiai sietini šie SFMIS produkto rodikliai:

- Tyrėjų, dirbančių pagerintoje tyrimų infrastruktūros bazėje, skaičius;
- Mokslo ir studijų institucijos, kuriose pagal veiksmų programą ERPF lėšomis atnaujinta MTEPI infrastruktūra;
- Privataus sektoriaus tyrėjų, pasinaudojusių pagerinta MTEPI infrastruktūros baze, skaičius.

Nors su analizuojamu rezultato rodikliu tiesiogiai susijusiu laikytinas paskutinis produkto rodiklis, pastarojo rodiklio pasiekimo momentas yra fiksuojamas tik po projekto finansavimo pabaigos, todėl laiko eilutė analizei nėra pakankama. Tačiau su analizuojamu rezultato rodikliu taip pat yra susiję ir du pirmieji produkto rodikliai, nors ir netiesiogiai. Šie produkto rodikliai atspindi būtinas prielaidas, reikalingas išorės vartotojų iš ūkio subjektų pritraukimui. Abu šie produkto rodikliai pasižymi aukšta koreliacija su išorės vartotojų iš ūkio subjektų dinamika (atitinkamai 0,899 ir 0,818). Vizualinis koreliacijos pavyzdys pateiktas žemiau ir sudaro prielaidas teigti, kad investicijos prididėjo prie didesnės nei planuota rezultato rodiklio reikšmės pasiekimo. Taigi, nors šio uždavinio intervencijos pasižymėjo gana ribota intervencijų aprėptimi, atsižvelgiant į pasiektą rezultatą bei koreliacinės analizės rezultatus, 1.1.1 konkrečiau uždavinio intervencijų poveikis vertinamas kaip **aukštas**.

15 PAVEIKSLAS. VP PRODUKTO RODIKLIO LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU 1.1.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

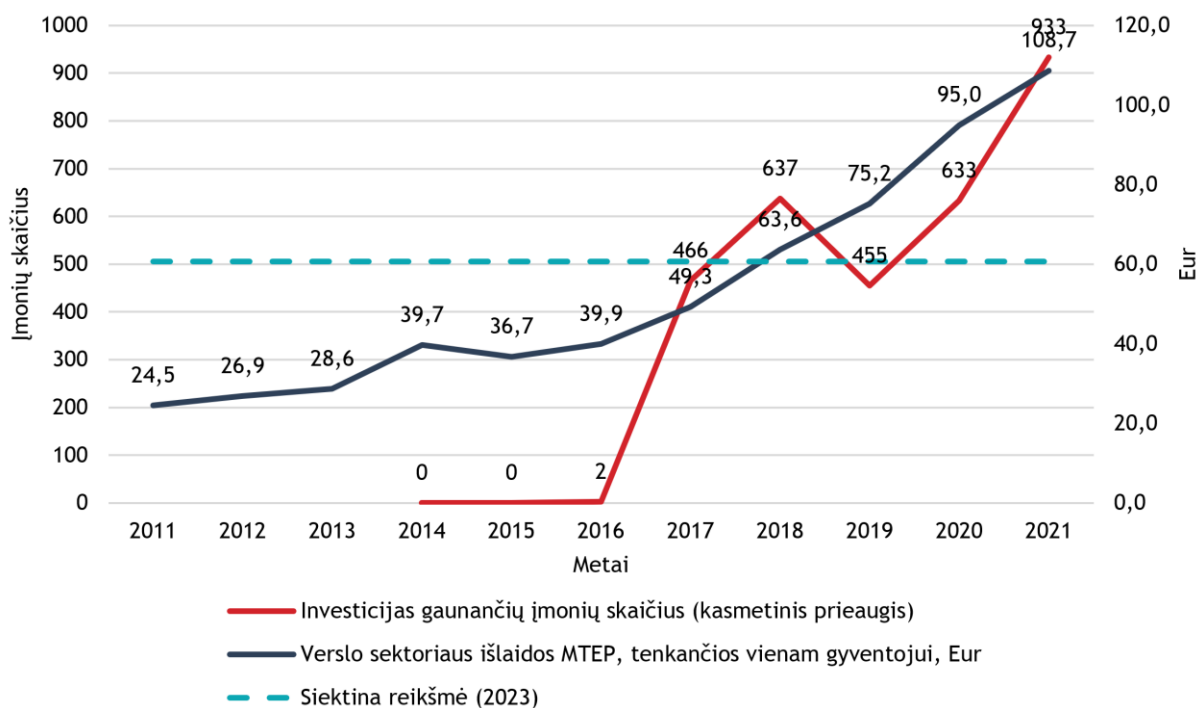
VP 1.2.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO REZULTATO IR PRODUKTO RODIKLIŲ KORELIACIJA

Su analizuojamo uždavinio rezultato rodikliu „Verslo sektoriaus išlaidos MTEP, tenkančios vienam gyventojui, Eur“ labiausiai sietini šie SFMIS produkto rodikliai:

- Investicijas gaunančių įmonių skaičius;
- Subsidijas gaunančių įmonių skaičius;
- Nefinansinę paramą gaunančių įmonių skaičius;
- Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą inovacijoms arba MTEP projektams.

Šie rodikliai atspindi, kiek įmonių gavo paramą arba konsultacijas MTEPI veikloms vykdyti bei kokia nuosavų lėšų apimtimi prisidėjo prie šių veiklų. Duomenų analizė patvirtina, kad visi šie rodikliai pasižymi aukšta koreliacija su verslo sektoriaus išlaidomis MTEP. Tai sudaro prielaidas teigti, kad subsidijas gaunančių įmonių srauto išlaikymas, kartu pritraukiant privačias investicijas, atitinkančias viešąją paramą inovacijoms arba MTEP projektams, leido finansuoti verslo sektoriaus išlaidas MTEP, kas prididėjo prie didesnės nei planuota rezultato rodiklio reikšmės pasiekimo. Vizualinis koreliacijos pavyzdys pateiktas žemiau (koreliacijos koeficientas lygus 0,9). Visgi, svarbu pastebėti, jog aukštą rezultato rodiklio reikšmę, ženkliai viršijančią suplanuotą VP, lėmė ir išoriniai veiksniai – visų pirma, spartus šalies ekonomikos augimas ir aukštesnė, lyginant su ES vidurkiu, infliacija. Kita vertus, skaičiuojant nuo BVP, verslo sektoriaus išlaidos MTEP analizuojamu laikotarpiu padidėjo 2,3 karto (nuo 0,24 proc. BVP iki 0,55 proc. BVP), o tai iliustruoja pasiektą svarią pažangą, siekiant verslo sektoriaus išlaidų MTEP didinimo. Palyginti aukštą intervencijų poveikį taip pat iliustruoja ir plati tikslinės grupės (įmonių) aprėptis.

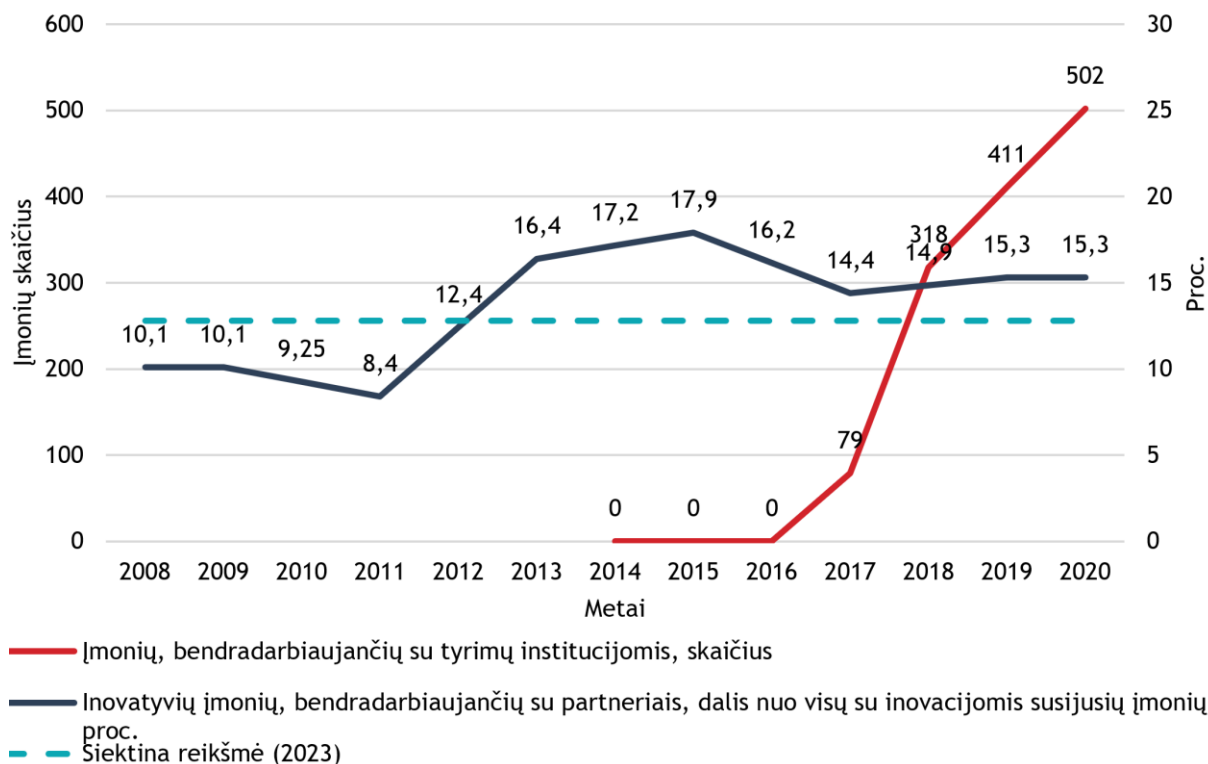
Taigi, 1.2.1 konkreta us uždavinio intervencijos pasižymėjo palyginti **aukštu** poveikiu, siekiant verslo sektoriaus išlaidų MTEP didinimo.

16 PAVEIKSLAS. VP PRODUKTO RODIKLIO LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU 1.2.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

Su uždavinio rezultato rodikliu „Inovatyvių įmonių, bendradarbiaujančių su partneriais, dalis nuo visų su inovacijomis susijusių įmonių“ labiausiai sietinas SFMIS produkto rodiklis „Įmonių, bendradarbiaujančių su tyrimų institucijomis, skaičius“. Kaip pavaizduota žemiau, akumuliuotos produkto rodiklio reikšmės VP įgyvendinimo metu augo (stebėsenos rodiklis laikomas pasiektu, kai projekto veiklų įgyvendinimo metu pasirašomas dokumentas, kuriuo patvirtinamas įmonės ir tyrimų institucijos bendradarbiavimas įgyvendinant MTEP projekto veiklas). Vadinasi, su tyrimų institucijomis bendradarbiaujančių įmonių srauto išlaidų prisidėjo prie didesnės nei planuota rezultato rodiklio reikšmės pasiekimo. Vis dėlto, paties rezultato rodiklio dinamika nebuvo stabili, todėl, žiūrint matematiškai, koreliacijos tarp šių rodiklių nenustatyta. Taigi, 1.2.1 konkretaus uždavinio intervencijų poveikis, siekiant inovatyvių įmonių bendradarbiavimo su partneriais, yra palyginti **žemas**. Tai galėjo lemti suteikta parama, lėmusi įmonių, diegusių inovacijas, dalies augimą (palyginti su visomis įmonėmis), tačiau inovacijas pradėjusios diegti įmonės galimai mažiau bendradarbiavo su partneriais.

17 PAVEIKSLAS. VP PRODUKTO RODIKLIO LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU 1.2.1 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

VP 1.2.2 KONKRETAUS UŽDAVINIO REZULTATO IR PRODUKTO RODIKLIŲ KORELIACIJA

Su uždavinio rezultato rodikliu „Ūkio subjektų finansuota mokslo ir studijų institucijų MTEP išlaidų dalis nuo visų išlaidų“ labiausiai sietini šie SFMIS produkto rodikliai:

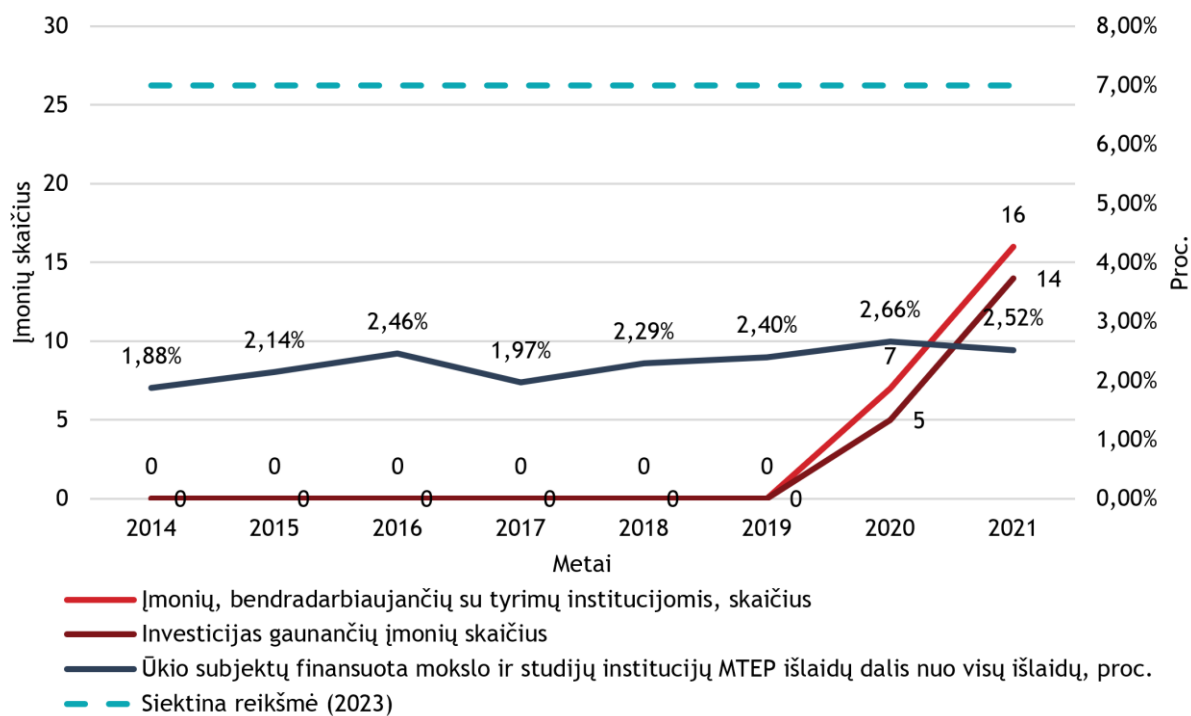
- Investicijas gaunančių įmonių skaičius;
- Įmonių, bendradarbiaujančių su tyrimų institucijomis, skaičius.

Įmonės, gaudamos investicijas ir bendradarbiaudamos su tyrimų institucijomis, tiesiogiai finansuoja mokslo ir studijų institucijų MTEP išlaidas. Vis dėlto, abiejų produkto rodiklių reikšmių pasiekimas buvo pradėtas fiksuoti gan vėlai, todėl, nors matematiškai su rezultato rodikliu ir egzistuoja vidutinė koreliacija, vizualinis pavyzdys šios koreliacijos nerodo. Šios srities intervencijų poveikį apriboja palyginti nedidelė bendrų VP 1 prioriteto investicijų dalis, nukreipta į MTEP rezultatų komercinimo ir tarptautiškumo skatinimo projektus, siekianti tik apie 5 proc. nuo visų prioriteto priemonėms skirtų lėšų, o pagrindiniu mokslo ir studijų institucijų MTEPI veiklų finansavimo šaltiniu išlieka valstybės biudžeto tiesioginiai asignavimai ir ES finansinė parama.²⁶ Atsižvelgiant į itin ribotą rezultato rodiklio pažangą, lyginant su numatytu tikslu, 1.2.2 konkreta us uždavinio intervencijos veikiausiai reikšmingai neprisidėjo prie tikslo pasiekimo ir savaime nėra pakankamos jam pasiekti, kadangi finansuotų veiklų aprėptis yra ribota – pagal šio uždavinio priemones investicijas gavusių įmonių skaičius, planuojama, sieks tik apie 50, o bendradarbiaujančių su tyrimų institucijomis įmonių skaičius – 65. Tokia palyginti siaura intervencijų

²⁶ Švietimo ir mokslo srities prioritetų „Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas“ ir „Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas“ poveikio vertinimas, LR švietimo, mokslo ir sporto ministerijos užsakymu atliko UAB „PPMI Group“, 2020 m. Prieiga internete: https://2014.esinvesticijos.lt/media/force_download/?url=/uploads/main/documents/docs/112818_4e503e9a0f2fbcff60f10541309942c2.pdf

aprėptis tikslinių grupių atžvilgiu nesudaro prielaidų reikšmingai padidinti ūkio subjektų finansuotą mokslo ir studijų institucijų MTEP išlaidų dalį. Dėl šių priežasčių, reikalinga stiprinti paskatas, susijusias su mokslo ir studijų institucijų bei tyrėjų motyvacija komercinti žinias ar dirbti su užsakomaisiais tyrimais.²⁷

Taigi, 1.2.2 konkretaus uždavinio intervencijų poveikis vertinamas kaip **žemas**, kadangi finansuotos veiklos buvo per smulkios reikšmingam pokyčiui ūkio subjektų finansuotoje mokslo ir studijų institucijų MTEP išlaidų dalyje pasiekti.

18 PAVEIKSLAS. VP PRODUKTO RODIKLIO LAIKO EILUTĖS KORELIACIJA SU 1.2.2 UŽDAVINIO REZULTATO RODIKLIO LAIKO EILUTE

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

4.2 POVEIKIS, NUSTATYTAS KITŲ ATLIKTŲ VERTINIMŲ METU

VP 1 prioriteto investicijų indėlis į uždavinio rezultato rodiklius buvo vertinamas FM užsakymu 2019 m. atliktame **2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos tarpiniame vertinime**.

Šioje ataskaitoje taip pat analizuojamas indėlis į „Europa 2020“ nacionalinį tikslą „Investicijos į MTEP padidėtų iki 1,9 proc. BVP“, kuris yra glaudžiai susijęs su dviem analizuojamais uždavinių rezultato rodikliais. Vertinimo ataskaitoje nurodyta, kad šalies išlaidų į MTEP analizė pagal sektorius ir finansavimo šaltinius rodo, kad **investicijų į MTEP augimas Lietuvoje yra tiesiogiai palaikomas ES struktūrinių**

²⁷ 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos tarpinis vertinimas, FM užsakymu atliko UAB „ESTEP Vilnius“ ir UAB „Visionary Analytics“, 2019 m. Prieiga internete: <https://2014.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai//2014-2020-m-europos-sajungos-fondu-investiciju-veiksmu-programos-tarpinis-vertinimas>

fondų lėšų (jos sudaro trečdalį visų investicijų), tačiau nėra tvarus. 2016 m., sumažėjus struktūrinėms investicijoms, atitinkamai sumažėjo ir bendros investicijos. Tai rodo, kad ES investicijų poveikį būtina stiprinti įgyvendinant reguliacinio pobūdžio ir sisteminius pokyčius. Vis tik statistiniai duomenys rodo, kad verslo investicijos nuo 2012 m. auga. Be to, keliamos prielaidos, kad verslas nedeklaruoja visų MTEP investicijų dėl siaurai interpretuojamos MTEP sąvokos ar kitų priežasčių. Pavyzdžiui, Lietuvos inovacijų centro ir MITA 2015 m. įgyvendinta iniciatyva „Inoskaita“ nustatė, kad didžioji dauguma (991 iš 1009) apklausoje dalyvavusių įmonių investavo į MTEP, tačiau to nedeklaravo, nors 62 proc. jų MTEP išlaidoms per metus skiria 2–10 proc. nuo apyvartos²⁸.

Apibendrinant, minėtoje vertinimo ataskaitoje pateikta išvalga, kad investicijų į MTEP augimas Lietuvoje yra tiesiogiai palaikomas ES struktūrinių fondų lėšų, patvirtina dabartinio vertinimo išvalgas.

1 prioriteto investicijų indėlis į uždavinio rezultato rodiklius taip pat buvo vertinamas ŠMSM užsakymu 2020 m. atliktame *Švietimo ir mokslo srities prioritetų „Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas“ ir „Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas“ poveikio vertinime*.

Vertinimo ataskaitoje nurodyta, kad VP 1 prioriteto „Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas“ 1.1.1 ir 1.2.2 konkrečių uždavinių poveikio mokslo ir verslo bendradarbiavimui ir žinių komercinimui analizė, atlikta šio vertinimo rėmuose, taip pat parodė, kad Lietuvos MTEPI sistema, o ypač MTEPI infrastruktūra išlieka stipriai priklausoma nuo ES investicijų. 2014–2020 m. programavimo laikotarpio priemonės kol kas ribotai prisideda prie sukurtos MTEPI infrastruktūros įveiklinimo **ir išorės vartotojų iš ūkio subjektų pritraukimo**, nes didelė dalis ŠMSM administruojamų lėšų buvo sukoncentruota į MTEPI infrastruktūros plėtrą, atnaujinimą ir integraciją į tarptautinius tinklus. Kita vertus, pagal 1.2.2 konkretų uždavinį įgyvendinamos veiklos turi potencialo sustiprinti šalies MTEPI sistemos gebėjimus ir paskatinti bendradarbiavimą su verslo įmonėmis ir žinių komercinimą.

Vertinimo ataskaitoje taip pat nurodyta, kad pagal 1.2.2 konkretų uždavinį įgyvendinamos intervencijos demonstruoja potencialą ženkliai prisidėti prie specifinio **rezultato rodiklio – didėjančios verslo įmonių išlaidų dalies mokslo ir studijų institucijų vykdomam MTEP** – tiek dėl inovacijų ir technologijų perdavimo centrų sustiprintų gebėjimų, tiek dėl įgyvendinamų mokslinių tyrimų projektų, kurie prisideda prie bendradarbiavimo plėtros ir ekosistemos dalyvių požiūrio į bendradarbiavimą ir žinių komercinimą, kaitos. Tai, kad įgyvendinant MTEP projektus yra plėtojami MSI ir verslo įmonių ryšiai, planuojamas privatus MTEP finansavimo pritraukimas, plėtojamos tarptautinės, tarpsektorinės ir tarpdisciplininės partnerystės ir bendradarbiavimas su verslo įmonėmis, gamyboje įdiegtos išbandytos technologijos, įsteigtos naujos atžalines įmonės, rodo besikeičiantį ekosistemos dalyvių elgesį. Ilguoju laikotarpiu tai gali turėti teigiamą poveikį turimos MTEPI infrastruktūros įveiklinimui, tačiau būtina atsižvelgti į tai, kad tiek viešojo, tiek ir privataus verslo **investicijos į MTEP vis dar yra daugiausia priklausomos nuo ES fondų lėšomis remiamų intervencijų, todėl turi būti imamasi sisteminių pokyčių rezultatų tvarumui padidinti**.

Vertinimo ataskaitoje taip pat nurodyta, kad **esminiam pokyčiui pasiekti yra reikalingos papildomos priemonės, nukreiptos į MTEPI ekosistemos dalyvių – MSI, verslo įmonių bei viešojo ir privataus sektoriaus tyrėjų – elgesio pokyčius**. Mokslinių tyrimų ir inovacijų stebėjimo centro (angl. R&I

²⁸ Veiksmų programos uždavinių, skirtų mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijoms skatinti, įgyvendinimo pažangos vertinimas, FM užsakymu atliko UAB „Visionary Analytics“, 2017 m. Prieiga internete: https://2014.esinvesticijos.lt/media/force_download/?url=/uploads/main/documents/docs/6957_698e9229421cf1a99ecad5056a414f4b.pdf

Observatory – RIO) 2016 m. ir 2017 m. rengtose Lietuvai skirtose šalies ataskaitose²⁹ pažymima, kad norint išnaudoti sukurtos viešosios MTEPI infrastruktūros potencialą, svarbu skatinti viešojo sektoriaus MTEP rezultatų komercinimą, mokslo ir verslo bendradarbiavimą, inovacijų ekosistemų kūrimąsi, siekiant viešųjų investicijų ilgalaikio poveikio ir naudos visuomenei.

1 prioriteto investicijų indėlis į uždavinio rezultato rodiklius taip pat buvo vertinamas Ekonomikos ir inovacijų ministerijos užsakymu 2019 m. atliktame **2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos prioriteto „Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas“ poveikio vertinime**. Šio vertinimo objektas – 15 Veiksmų programos 1 prioriteto **1.2.1 konkretaus uždavinio** priemonių ir jų vėlesni pakeitimai. Minėto vertinimo metu buvo derinamas teorija grįstas vertinimas (TGV) su kontrafaktiniu poveikio vertinimu.

Vertinimo ataskaitoje nurodyta, kad rodiklis „Inovatyvių įmonių, bendradarbiaujančių su partneriais, dalis nuo visų su inovacijomis susijusių įmonių“ 2018 m. pabaigoje jau buvo viršytas – Lietuvos įmonės pagal bendradarbiavimo su partneriais rodiklius lenkia ES vidurkį. Pasak vertintojų, svarstyti didinti siektiną rodiklio reikšmę arba keisti į kitą rodiklį, pavyzdžiui, matuojantį bendradarbiavimą tik su MSI, nes tikėtina, kad rodiklio reikšmė dar labiau pakils. 1.2.1 uždaviniui įgyvendinti buvo papildomai skirta 71,82 mln. Eur iš 1.2.2 uždavinio. Įgyvendinti kiti teigiami pakeitimai priemonių dizaine, remiantis ankstesnių vertinimų rekomendacijomis, pavyzdžiui, pagerintas priemonės Nr. 01.2.1-MITA-T-851 prieinamumas įvairiems pareiškėjams – pradedantiems ir brandiems inovatoriams, padidintos finansavimo sumos.

Vertinimo ataskaitoje taip pat analizuojamas **verslo tiesioginių investicijų į MTEPI skatinimo priemonių** poveikis. Ataskaitoje nurodyta, kad, remiantis apklausos duomenimis, priemonėse nepasireiškia stiprus privačių lėšų išstūmimo efektas. Tai padėjo dabartinio vertinimo autoriams apskaičiuoti ES investicijų indėlį į verslo sektoriaus išlaidų MTEP rodiklio pasiektą reikšmę. Ataskaitoje taip pat nurodyta, kad, remiantis **kontrafaktinio poveikio vertinimo rezultatais, priemonė Nr. 01.2.1-LVPA-K-828-J05 neturėjo statistiškai reikšmingo grynojo poveikio įmonių investicijų į MTEP apimtims (greičiausiai dėl pasirinkto netinkamo analizės dizaino)**. Visgi analizė rodo, kad prielaidos tokiam poveikiui yra. Ataskaitoje taip pat nurodyta, kad **tvirtų įrodymų apie kitų priemonių poveikį investicijoms į MTEP nebuvo rasta**. Vertinant likusių priemonių (Nr. 01.2.1-MITA-T-852, Nr. 01.2.1-MITA-T-851, Nr. 01.2.1-MITA-K-824) pareiškėjų pateiktus duomenis, pastebima, kad finansavimą gavę subjektai į MTEP 2018 m. investavo mažiau nei paraiškas teikę, tačiau finansavimo negavę subjektai. Tendencijos su planuojamomis investicijomis į MTEP 2019 m. analogiškos. Vis dėlto, nors tvirtų įrodymų šiuo metu pateikti neįmanoma, **dalyvavimas priemonėse prisidės prie naujų produktų ar jų prototipų kūrimo**. Remiantis apklausos duomenimis, didžioji dalis (virš 70 proc.) visų priemonių respondentų nurodė, kad dalyvavimas priemonėje turėjo svarbų teigiamą poveikį naujų produktų (prekių / paslaugų) ar jų prototipų sukūrimui. Geriausiai tam poveikį vertina virš 5 m. MTEP patirties turintys subjektai. Priemonėje Nr. 01.2.1-LVPA-K-828-J05 tokių respondentų buvo dar daugiau – 93 proc., taigi tikėtina, kad priemonė prisideda kuriant naujus produktus ar jų prototipus.

²⁹ Mokslinių tyrimų ir inovacijų stebėjimo centro (RIO) 2016 m. šalies ataskaita. Lietuva, Paliokaitė A., Gonzalez Verdesoto E., EUR 28492 LT; doi:10.2760/38295. RIO Country Report 2017: Lithuania, Paliokaitė A., Petraitė M. and Gonzalez Verdesoto E., EUR 29159 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2018, ISBN 978–92–79–81214–9, doi:10.2760/11127, JRC111273.

5. TVARUMAS

Investicijų tvarumas suprantamas kaip tęstinių galimybių ir sąlygų naudoti analizuojamomis investicijomis sukurtus rezultatus, pasibaigus investiciniams projektams, intervencijoms, egzistavimas. Investicijos yra laikomos tvariomis tuo atveju, jei, pasibaigus projektinėms veikloms, intervencijų pagalba pasiektas pokytis ir jo aktualumas yra ilgalaikis.

VP 1 prioriteto atveju, atliktuose ES investicijų vertinimuose yra išreikštas tam tikras nuogąstavimas dėl MTEPI srityje atliekamų investicijų tvarumo. Pavyzdžiui, kaip pažymima anksčiau atlikto vertinimo ataskaitoje³⁰, investicijų į MTEP augimas Lietuvoje yra tiesiogiai palaikomas ES struktūrinių fondų lėšų (jos sudaro trečdalį visų investicijų), tačiau nėra tvarus. Tai rodo, kad ES investicijų poveikį būtina stiprinti įgyvendinant reguliacinio pobūdžio ir sisteminius pokyčius. 2017 m. atliktas Valstybės kontrolės auditas atskleidė, jog užsienio lėšos sudarė 70 proc. išlaidų MTEP, o pagrindinis šių lėšų šaltinis – ES struktūrinė parama, kuri ateityje mažės, o tai gali kelti MTEP ir inovacijų veiklos finansavimo tvarumo problemų³¹, dėl šios priežasties yra itin svarbu sutelkti dėmesį į MTEPI pajėgumų efektyvesnę išnaudojimą.

Be to, 1.2.1 konkrečiau uždavinio įgyvendinimo metu buvo kryptingai siekiama padidinti įmonių skaičių, kurios gauna investicijas bei finansinę paramą, ir nors vertinamuoju laikotarpiu tyrėjų skaičius verslo sektoriuje augo, buvo susidurta su problemomis, siekiant sukurti ilgalaikes darbo vietas – Valstybės kontrolės 2022 m. atliktoje apžvalgoje pastebima, kad mokslininkai vis dar nėra suinteresuoti dirbti verslo įmonėse, todėl tyrėjų skaičiaus verslo sektoriuje šuoliai 2014 m. ir 2018 m. galėjo būti susiję su ES fondų investicijų įgyvendinamais projektais ir keistis priklausomai nuo to ar yra įgyvendinamos priemonės, nukreiptos į MTEP veiklų verslo sektoriuje skatinimą bei tyrėjų įsidarbinimą įmonėse³².

Vis dėlto, šiuos nuogąstavimus paneigia stebimi duomenys – skaičiuojant nuo BVP verslo sektoriaus išlaidos MTEP padidėjo 2,3 karto (nuo 0,24 proc. BVP iki 0,55 proc. BVP). Nors toks pokytis kol kas toliau neleidžia bent kiek priartėti prie strategijoje „Europa2020“ ir NRD siekiamo tikslo³³, tačiau yra reikšmingas. Šiuo požiūriu pozityvius lūkesčius dėl tvarumo sukelia faktas, kad dėl sparčiai augančių darbo užmokesčio kaštų Lietuvos verslui darėsi vis sunkiau išlikti konkurencingais, todėl atsirado inovacijų ir MTEP veiklų poreikis, siekiant išlaikyti konkurencingumą tarptautinėse rinkose. Be to, greta finansinės paramos pagal 1.2.1 konkretų uždavinį įgyvendintos veiklos taip pat apėmė nefinansinę paramą, konkrečiai, iki 2022 metų pabaigos nefinansinę paramą gavo net 2 182 įmonės. Tad suteiktos konsultacijos padėjo inovacijų ir MTEP veiklų poreikį pajutusiosioms įmonėms šį poreikį realizuoti. Vadinasi, tiek finansinę, tiek nefinansinę paramą gavusios įmonės, tikėtina, ir toliau vykdys MTEP veiklas, nepaisant paramos mažėjimo ateityje.

Taip pat, įgyvendinant VP 1 prioriteto intervencijas, buvo siekiama aktyvesnio turimos ir naujai kuriamos MTEPI infrastruktūros panaudojimo³⁴. Duomenys rodo, kad išorės vartotojų iš ūkio subjektų, pasinaudojusių atnaujinta atviros prieigos MTEPI infrastruktūra, skaičius Lietuvoje 2013–2021 metų

³⁰ 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos tarpinis vertinimas, FM užsakymu atliko UAB „ESTEP Vilnius“ ir UAB „Visionary Analytics“, 2019 m. Prieiga internete: <https://2014.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai//2014-2020-m-europos-sajungos-fondu-investiciju-veiksmu-programos-tarpinis-vertinimas>

³¹ Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros apžvalga, Valstybės kontrolė, 2022 m. Prieiga internete: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Product/24067>

³² Ten pat.

³³ „Investicijos į MTEP padidėtų iki 1,9 proc. BVP“ (2021 metais pasiekta tik 1,12 proc. BVP).

³⁴ Rezultato rodiklis „Išorės vartotojai iš ūkio subjektų, pasinaudoję atnaujinta atviros prieigos MTEPI infrastruktūra (Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra)“.

laikotarpiu augo – 2013 m. užfiksuoti 273 išorės vartotojai, o 2021 m. – jau 1769. Susumavus metines išorės vartotojų iš ūkio subjektų skaičiaus reikšmes, 2021 m. buvo pasiekta 7919 vartotojų skaičiaus reikšmė. Tai rodo, kad turima ir naujai kuriama atviros prieigos MTEPI infrastruktūra verslo įmonėms teikia naudos, tad, tikėtina, verslo įmonės ir toliau naudosis tokia infrastruktūra.

Be to, ir VP 1 prioriteto lygmeniu atliktuose vertinimuose buvo nustatytos prielaidos sukurtų rezultatų aktualumui ateityje. Pavyzdžiui, priemonės Nr. 01.2.1-LVPA-V-835 anketinės apklausos rezultatai rodo, kad ženkli dalis ikiprekybinius pirkimus vykdančių organizacijų atstovų (37 proc.) teigė, kad per artimiausius 5 metus planuoja skirti daugiau lėšų MTEPI; pusė ikiprekybinius pirkimus vykdančių organizacijų planuoja įdiegti projekto metu sukurtą produktą, kita pusė – kad nežino. Anot vertintojų, tokia anketinės apklausos respondentų nuomonė yra paaiškintina tuo, kad MTEP paslaugų pirkimas savaime negarantuoja galutinio rezultato, yra daug aukštos rizikos veiksmų tiek poveikio sukūrimui, tiek sukurtų rezultatų ir poveikio tvarumui.

APIBENDRINIMAS

Apibendrinant, VP 1 prioriteto atveju, atliktuose ES investicijų vertinimuose yra išreikštas tam tikras nuogastavimas dėl MTEPI srityje atliekamų investicijų tvarumo – investicijų į MTEP augimas Lietuvoje yra tiesiogiai palaikomas ES struktūrinių fondų lėšų. Vis dėlto, yra daug įrodymų, kad situacija keičiasi – dėl sparčiai augančių darbo užmokesčio kaštų Lietuvos verslui darėsi vis sunkiau išlikti konkurencingais, todėl atsirado inovacijų ir MTEP veiklų poreikis, siekiant išlaikyti konkurencingumą tarptautinėse rinkose. Vadinasi, tiek finansinę, tiek nefinansinę paramą gavusios įmonės, tikėtina, ir toliau vykdys MTEP veiklas, nepaisant paramos mažėjimo ateityje. Taip pat duomenys rodo, kad turima ir naujai kuriama atviros prieigos MTEPI infrastruktūra verslo įmonėms teikia naudos, tad, tikėtina, verslo įmonės ir toliau naudosis tokia infrastruktūra. Kiti pavyzdžiai taip pat patvirtina bent jau vidutinį tvarumo lygį.

6. EFEKTYVUMAS

Efektivitymo analizė gali būti atliekama įvairiais lygmenimis, pavyzdžiui, lyginant tų pačių rodiklių siekiančias priemones tarpusavyje arba analizuojant produktų vienetinių sąnaudų dispersiją priemonės viduje.

VP 1 prioriteto atveju buvo derinami abu būdai.

Laikoma, kad santykinai efektyvios yra tos priemonės, kur atskirų projektų efektyvumas nuo priemonės projektų efektyvumo vidurkio vidutiniškai nukrypsta **ne daugiau +50 proc.** Santykinai neefektyviomis laikomos priemonės, kur atskirų projektų efektyvumas nuo priemonės projektų efektyvumo vidurkio vidutiniškai **nukrypsta +100 proc. ir daugiau.**

VP 1 prioriteto atveju efektyvumo analizei buvo pasirinkti 2 rodikliai, kurie, vertintojų nuomone, geriausiai galėtų apibūdinti prioriteto intervencijų efektyvumą:

- Investicijas gavusių įmonių sukurti gaminių, paslaugų ar procesų prototipai (konceptijos);
- Investicijas gavusių mokslo ir studijų institucijų pateiktos patentų paraiškos.

INVESTICIJAS GAVUSIŲ ĮMONIŲ SUKURTI GAMINIŲ, PASLAUGŲ AR PROCESŲ PROTOTIPAI (KONCEPCIJOS)

Analizuojamo rodiklio siekia kelios VP 1 prioriteto priemonės. Didžiausiu efektyvumu (rodiklio vienetui pasiekti skirta lėšų suma) pasižymėjo 5 priemonės Nr. 01.2.1-MITA-T-852 projektai, o mažiausiu efektyvumu – 2 priemonės Nr. 01.2.1-LVPA-T-848 projektai. Analizuojant visas rodiklio siekiančias priemones bendrai, efektyvumas atrodytų santykinai žemas – atskirų projektų efektyvumas nuo visų projektų efektyvumo vidurkio vidutiniškai **nukrypsta daugiau nei 100 proc.**

6 LENTELĖ. GAMINIO, PASLAUGOS AR PROCESO PROTOTIPUI (KONCEPCIJAI) SUKURTI SKIRTOS LĖŠŲ SUMOS VARIACIJA

UŽDAVINYS	PRIEMONĖS KODAS	PROJEKTO KODAS	RODIKLIO VIENETUI PASIEKTI SKIRTA LĖŠŲ SUMA (ES+BF) (EUR)	NUOKRYPIS (PROC.)
01.2.1	01.2.1-MITA-T-852	01.2.1-MITA-T-852-01-0092	1,855	-99%
01.2.1	01.2.1-MITA-T-852	01.2.1-MITA-T-852-01-0006	3,031	-99%
01.2.1	01.2.1-MITA-T-852	01.2.1-MITA-T-852-01-0011	3,637	-98%
01.2.1	01.2.1-MITA-T-852	01.2.1-MITA-T-852-02-0095	5,809	-98%
01.2.1	01.2.1-MITA-T-852	01.2.1-MITA-T-852-03-0012	6,518	-97%
01.2.1	01.2.1-LVPA-T-848	01.2.1-LVPA-T-848-02-0002	1,678,274	595%
01.2.1	01.2.1-LVPA-K-823	01.2.1-LVPA-K-823-03-0013	2,329,371	864%
01.2.1	01.2.1-LVPA-K-823	01.2.1-LVPA-K-823-03-0009	2,356,316	875%
01.2.1	01.2.1-LVPA-T-848	01.2.1-LVPA-T-848-02-0016	2,914,837	1106%
01.2.1	01.2.1-LVPA-T-848	01.2.1-LVPA-T-848-01-0007	4,447,798	1741%
		Vidurkis	241,605	122%

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

Aukščiau aprašyta situacija rodo, kad minėtos priemonės greičiausiai orientuojasi į skirtingas tikslines grupes. Todėl būtina atkreipti dėmesį į vienetinių sąnaudų dispersiją kiekvienos priemonės viduje.

Matyti, kad priemonė Nr. 01.2.1-MITA-T-852 yra santykinai efektyvi, kadangi atskirų projektų efektyvumas nuo priemonės projektų efektyvumo vidurkio vidutiniškai nukrypsta **ne daugiau 50 proc.** Lentelėje taip pat pateikiami 5 efektyviausi priemonės projektai ir 6 neefektyviausi priemonės projektai (5 projektų nėra įmanoma išskirti).

7 LENTELĖ. GAMINIO, PASLAUGOS AR PROCESO PROTOTIPUI (KONCEPCIJAI) SUKURTI SKIRTOS LĖŠŲ SUMOS VARIACIJA PRIEMONĖS NR. 01.2.1-MITA-T-852 VIDUJE

UŽDAVINYS	PRIEMONĖS KODAS	PROJEKTO KODAS	RODIKLIO VIENETUI PASIEKTI SKIRTA LĖŠŲ SUMA (ES+BF) (EUR)	NUOKRYPIS (PROC.)
01.2.1	01.2.1-MITA-T-852	01.2.1-MITA-T-852-01-0092	1,855	-93%
01.2.1	01.2.1-MITA-T-852	01.2.1-MITA-T-852-01-0006	3,031	-89%
01.2.1	01.2.1-MITA-T-852	01.2.1-MITA-T-852-01-0011	3,637	-87%
01.2.1	01.2.1-MITA-T-852	01.2.1-MITA-T-852-02-0095	5,809	-79%
01.2.1	01.2.1-MITA-T-852	01.2.1-MITA-T-852-03-0012	6,518	-76%
01.2.1	01.2.1-MITA-T-852	01.2.1-MITA-T-852-01-0098	51,633	89%
01.2.1	01.2.1-MITA-T-852	01.2.1-MITA-T-852-01-0103	51,633	89%
01.2.1	01.2.1-MITA-T-852	01.2.1-MITA-T-852-01-0104	51,633	89%
01.2.1	01.2.1-MITA-T-852	01.2.1-MITA-T-852-01-0113	51,633	89%
01.2.1	01.2.1-MITA-T-852	01.2.1-MITA-T-852-01-0134	51,633	89%
01.2.1	01.2.1-MITA-T-852	01.2.1-MITA-T-852-01-0141	51,633	89%
01.2.1	01.2.1-MITA-T-852	01.2.1-MITA-T-852-02-0131	51,633	89%
		Vidurkis	27,354	23%

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

Taip pat, analizuojant priemonę Nr. 01.2.1-MITA-T-852 izoliuotai, matyti, kad ši priemonė gali būti laikoma vis dar vidutiniškai efektyvia, kadangi atskirų projektų efektyvumas nuo priemonės projektų efektyvumo vidurkio vidutiniškai nukrypsta **ne daugiau 100 proc.** Lentelėje taip pat pateikiami 5 efektyviausi priemonės projektai ir 5 neefektyviausi priemonės projektai.

8 LENTELĖ. GAMINIO, PASLAUGOS AR PROCESO PROTOTIPUI (KONCEPCIJAI) SUKURTI SKIRTOS LĖŠŲ SUMOS VARIACIJA PRIEMONĖS NR. 01.2.1-LVPA-T-848 VIDUJE

UŽDAVINYS	PRIEMONĖS KODAS	PROJEKTO KODAS	RODIKLIO VIENETUI PASIEKTI SKIRTA LĖŠŲ SUMA (ES+BF) (EUR)	NUOKRYPIS (PROC.)
01.2.1	01.2.1-LVPA-T-848	01.2.1-LVPA-T-848-02-0001	250,744	-78%
01.2.1	01.2.1-LVPA-T-848	01.2.1-LVPA-T-848-01-0008	256,718	-78%
01.2.1	01.2.1-LVPA-T-848	01.2.1-LVPA-T-848-01-0005	339,663	-70%
01.2.1	01.2.1-LVPA-T-848	01.2.1-LVPA-T-848-02-0004	378,368	-67%
01.2.1	01.2.1-LVPA-T-848	01.2.1-LVPA-T-848-01-0006	523,644	-54%
01.2.1	01.2.1-LVPA-T-848	01.2.1-LVPA-T-848-02-0003	1,322,554	15%
01.2.1	01.2.1-LVPA-T-848	01.2.1-LVPA-T-848-01-0004	1,439,293	26%
01.2.1	01.2.1-LVPA-T-848	01.2.1-LVPA-T-848-02-0002	1,678,274	46%
01.2.1	01.2.1-LVPA-T-848	01.2.1-LVPA-T-848-02-0016	2,914,837	154%
01.2.1	01.2.1-LVPA-T-848	01.2.1-LVPA-T-848-01-0007	4,447,798	288%
		Vidurkis	1,145,798	63%

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

INVESTICIJAS GAVUSIŲ MOKSLO IR STUDIJŲ INSTITUCIJŲ PATEIKTOS PATENTŲ PARAIŠKOS

Analizuojamo rodiklio siekia kelios VP 1 prioriteto priemonės. Didžiausiu efektyvumu (rodiklio vienetui pasiekti skirta lėšų suma) pasižymėjo 5 priemonės Nr. 01.2.1-MITA-T-845 projektai, o tarp 5 mažiausiai efektyvių projektų pateko net 4 priemonės 01.2.2-LMT-K-718 projektai. Analizuojant visas rodiklio siekiančias priemones bendrai, efektyvumas atrodytų vidutinis – atskirų projektų efektyvumas nuo visų projektų efektyvumo vidurkio vidutiniškai **nukrypsta tik kiek daugiau nei 53 proc.**

9 LENTELĖ. PATENTO PARAIŠKAI PATEIKTI SKIRTOS LĖŠŲ SUMOS VARIACIJA

UŽDAVINYS	PRIEMONĖS KODAS	PROJEKTO KODAS	RODIKLIO VIENETUI PASIEKTI SKIRTA LĖŠŲ SUMA (ES+BF) (EUR)	NUOKRYPIS (PROC.)
01.2.1	01.2.1-MITA-T-845	01.2.1-MITA-T-845-01-0120	1,966	-100%
01.2.1	01.2.1-MITA-T-845	01.2.1-MITA-T-845-01-0089	3,033	-99%
01.2.1	01.2.1-MITA-T-845	01.2.1-MITA-T-845-01-0084	3,570	-99%
01.2.1	01.2.1-MITA-T-845	01.2.1-MITA-T-845-01-0081	3,607	-99%
01.2.1	01.2.1-MITA-T-845	01.2.1-MITA-T-845-01-0140	4,324	-99%
01.2.2	01.2.2-LMT-K-718	01.2.2-LMT-K-718-02-0022	996,216	114%
01.2.2	01.2.2-LMT-K-718	01.2.2-LMT-K-718-02-0011	997,453	114%
01.2.2	01.2.2-LMT-K-718	01.2.2-LMT-K-718-02-0016	998,483	115%
01.2.2	01.2.2-LMT-K-718	01.2.2-LMT-K-718-02-0005	999,978	115%
01.2.2	01.2.2-CPVA-V-716	01.2.2-CPVA-V-716-01-0001	2,000,000	330%
		Vidurkis	465,027	53%

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

Aukščiau aprašyta situacija rodo, kad minėtos priemonės greičiausiai orientuojasi į skirtingas tikslines grupes. Todėl būtina atkreipti dėmesį į vienetinių sąnaudų dispersiją kiekvienos priemonės viduje. Šiuo atveju tikslinga patikrinti priemonę Nr. 01.2.2-LMT-K-718, kurios projektai dominavo tarp 5 mažiausiai efektyvių analizuojamo rodiklio siekiančių projektų. Analizuojant minėtą priemonę izoliuotai, matyti, kad ši priemonė gali būti laikoma vis dar santykinai efektyvia, kadangi atskirų projektų efektyvumas nuo priemonės projektų efektyvumo vidurkio vidutiniškai nukrypsta **mažiau nei 50 proc.** Lentelėje taip pat pateikiami 5 efektyviausi priemonės projektai ir 5 neefektyviausi priemonės projektai

10 LENTELĖ. PATENTO PARAIŠKAI PATEIKTI SKIRTOS LĖŠŲ SUMOS VARIACIJA PRIEMONĖS NR. 01.2.2-LMT-K-718 VIDUJE

UŽDAVINYS	PRIEMONĖS KODAS	PROJEKTO KODAS	RODIKLIO VIENETUI PASIEKTI SKIRTA LĖŠŲ SUMA (ES+BF) (EUR)	NUOKRYPIS (PROC.)
01.2.2	01.2.2-LMT-K-718	01.2.2-LMT-K-718-03-0040	174,996	-71%
01.2.2	01.2.2-LMT-K-718	01.2.2-LMT-K-718-01-0038	191,060	-69%
01.2.2	01.2.2-LMT-K-718	01.2.2-LMT-K-718-03-0030	211,033	-65%
01.2.2	01.2.2-LMT-K-718	01.2.2-LMT-K-718-01-0047	215,211	-65%
01.2.2	01.2.2-LMT-K-718	01.2.2-LMT-K-718-01-0016	216,088	-65%
01.2.2	01.2.2-LMT-K-718	01.2.2-LMT-K-718-02-0014	992,388	63%
01.2.2	01.2.2-LMT-K-718	01.2.2-LMT-K-718-02-0022	996,216	64%
01.2.2	01.2.2-LMT-K-718	01.2.2-LMT-K-718-02-0011	997,453	64%
01.2.2	01.2.2-LMT-K-718	01.2.2-LMT-K-718-02-0016	998,483	64%

UŽDAVINYS	PRIEMONĖS KODAS	PROJEKTO KODAS	RODIKLIO VIENETUI PASIEKTI SKIRTA LĖŠŲ SUMA (ES+BF) (EUR)	NUOKRYPIS (PROC.)
01.2.2	01.2.2-LMT-K-718	01.2.2-LMT-K-718-02-0005	999,978	64%
		Vidurkis	608,776	23%

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

EFEKTYVUMAS NUSTATYTAS KITŲ VERTINIMŲ METU

1 prioriteto investicijų efektyvumas buvo vertinamas Finansų ministerijos užsakymu 2019 m. atliktame **2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos tarpiniame vertinime**. Minėto vertinimo metu vertintojai turėjo atsakyti į techninės specifikacijos klausimą, **ar VP lėšos panaudotos efektyviai, taip pat pateikti lėšų panaudojimo efektyvumo analizę, išnagrinėjant bent po vieną kiekvieno prioriteto įgyvendinimo priemonę pateikiant po vieną gerosios ir blogosios praktikos pavyzdį.**

Atsakant į minėtą klausimą vertinimo ataskaitoje pažymėta, kad priemonių, finansuojamų pagal 1.1.1 ir 1.2.2 uždavinius, įgyvendinimo pradžia vėlavo. 1.1.1 uždavinio atveju vėliau prasidėjusį projektų įgyvendinimą būtų galima pateisinti, jeigu būtų atrinkti projektai, geriau susieti su prioriteto tikslais, sumanios specializacijos įgyvendinimu bei mokslo ir studijų institucijų tinklo optimizavimu. Visgi nors projektų sąrašas buvo peržiūrėtas vertinant projektų tinkamumą MSI tinko optimizavimo kontekste, esminių pokyčių nebuvo imtasi.

Vertinimo ataskaitoje taip pat pažymėta, kad 1.2.1 uždavinyje pastebimos priemonių įgyvendinimo spragos, susiję su aukšta administracine našta, kurią sukelia pertekliniai kriterijai, reikalavimai ir ilgai trunkančios procedūros bei per griežta MTEP sąvokos interpretacija. Atsižvelgiant į šias spragas, LVPA įgyvendino atitinkamus teigiamus pokyčius. Nepaisant to vis dar išlieka aktualūs kiti smulkūs iššūkiai susiję su priemonių įgyvendinimu.

Apibendrinant, remiantis minėtu vertinimu netiesiogiai galima suprasti, kad 1.1.1 ir 1.2.2 uždavinių atveju tam tikrą neefektyvumą sukuria priemonių įgyvendinimo pradžios vėlavimas. Taip pat netiesiogiai galima suprasti, kad 1.2.1 uždavinio atveju tam tikrą neefektyvumą sukuria aukšta administracine našta, kurią sukelia pertekliniai kriterijai, reikalavimai ir ilgai trunkančios procedūros bei per griežta MTEP sąvokos interpretacija.

1 prioriteto investicijų efektyvumas taip pat buvo vertinamas Ekonomikos ir inovacijų ministerijos užsakymu 2019 m. atliktame **2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos prioriteto „Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas“ poveikio vertinime**.

Vertinimo objektas – 15 Veiksmų programos 1 prioriteto **1.2.1 konkretaus uždavinio** priemonių ir jų vėlesni pakeitimai.

Minėto vertinimo metu efektyvumo analizė (vertintojų neteisingai vadinama sąnaudų ir naudos analize, siekiant atitikti nekorektiškai suformuluotus techninės specifikacijos reikalavimus) atlikta dviem lygmenimis: sąnaudos kaip priemonei skirtas viešasis finansavimas ir detalių sąnaudų (administravimo kaštų, tenkančių įgyvendinančiosioms institucijoms ir projektų vykdytojams) lygmuo. Detali efektyvumo analizė buvo atlikta trims priemonėms: Nr. 01.2.1-LVPA-K-828-J05, Nr. 01.2.1-LVPA-T-844, Nr. 01.2.1-LVPA-V-835. Šios atvejo studijos pasirinktos todėl, kad atspindi skirtingus priemonės įgyvendinimo būdus: didelės vertės subsidiją, mažos vertės ir fiksuotų kaštų subsidiją bei ikiprekybinį pirkimą.

Vertinimo ataskaitoje nustatyta, kad iš administracinių kaštų perspektyvos santykinai efektyviausios priemonės – didelės vertės subsidijos, mažiausiai efektyvios – mažos vertės subsidijos (įgyvendinamos fiksuotų kaštų principu).

Kita vertus, vertinimo ataskaitoje pažymėta, kad didelių subsidijų priemonės nebūtinai sukuria santykinai daugiau produktų ir rezultatų nei mažos vertės subsidijų priemonės:

- Priemonėje Nr. 01.2.1-MITA-T-852 gerokai pigiau nei priemonėje Nr. 01.2.1-LVPA-K-828-J05 tiek naujai sukurti ilgalaikę darbo vietą, tiek sukurti gaminių, paslaugų ar procesų prototipus (konceptijas). Priemonėje Nr. 01.2.1-LVPA-T-848 prototipo (konceptijos) sukūrimas kainuoja dar brangiau. Tyrėjo darbo vieta pigiau nei priemonėse Nr. 01.2.1-LVPA-K-828-J05 kainuoja ir priemonės Nr. 01.2.1-LVPA-K-823 bei Nr. 01.2.1-LVPA-T-848.
- Pigiausiai vieną privačių investicijų į MTEPI eurą pritraukti kainuoja priemonėje Nr. 01.2.1-LVPA-K-855 (vienam eurui privačių investicijų reikia 0,43 Eur finansavimo). Priemonėse Nr. 01.2.1-LVPA-K-823, Nr. 01.2.1-LVPA-T-844, Nr. 01.2.1-LVPA-T-848 ir Nr. 01.2.1-LVPA-K-828-J05 planuojamų pritraukti privačių investicijų ir skirto finansavimo santykis panašus.

Vertinimo ataskaitoje taip pat pažymėta, kad finansinės priemonės yra efektyvesnės atsižvelgiant į gaunamas papildomas naudas³⁵. Vis dėlto, priemonių finansavimo formos efektyvumas turėtų būti interpretuojamas atsižvelgiant į finansavimo formos tinkamumą tikslinių grupių poreikiams. Pavyzdžiui, ekspertų nuomone, rizikos kapitalo fondų priemonės yra tinkamos spartų augimo potencialą turinčioms įmonėms ir startuoliams, kuriems naudingos priemonės, padedančios sumažinti įmonės „mirties“ riziką. Kai kurių ekspertų teigimu, pradedančiam verslui idėjos vystymo etape suteikta subsidija gali kaip tik „pakišti koją“, jeigu kartu nesuteikiama pagalba (mentorystės ar kita forma) įvertinant idėjos patrauklumą rinkoje, verslo ir rinkodaros strategiją ir kt., nes taip yra finansuojami negyvybingi verslai ir idėjos. O akceleravimo ir panašūs rizikos kapitalo fondai suteikia verslo mentorystę ir šiek tiek apdraudžia pradedantį verslą nuo „antrojo mirties slėnio“, kai produktas yra įvedamas į rinką. Finansinės priemonės taip pat yra tinkamos aukštą komercinimo potencialą turintiems projektams ir įsitvirtinusių įmonių MTEPI infrastruktūros projektams finansuoti.

Vertinimo ataskaitoje pažymėta, kad lengvatinės paskolos ir grąžinamos subsidijos kol kas įmonėms nėra patrauklios alternatyvos. Lengvatinių paskolų atveju abejotina, ar bankai bus linkę finansuoti aukštos rizikos MTEPI veiklos projektus. Todėl svarstyta derinti lengvatines paskolas su subsidijomis ir taikyti hibridines priemones (pvz., MTEPI veiklas finansuoti subsidija, o jai reikalingą infrastruktūrą – lengvatine paskola arba pareiškėjo lėšų dalį finansuoti naudojantis lengvatine paskola) (jeigu tai leis ES reglamentai). Grąžinamos subsidijos dėl tos pačios priežasties turi didelę grąžinimo riziką. Taip pat ši alternatyva dėl didelės priemonės administracinės naštos neatrodo patrauklesnė už lengvatines paskolas.

Apibendrinant, vertinimo ataskaitoje įvertinta, kad iš 1.2.1 konkretaus uždavinio priemonių iš administracinių kaštų perspektyvos tarp iš 1.2.1 konkretaus uždavinio priemonių santykinai efektyviausios priemonės yra didelės vertės subsidijos, o mažiausiai efektyvios – mažos vertės subsidijos (įgyvendinamos fiksuotų kaštų principu). Vertinimo ataskaitoje taip pat pažymėta, kad finansinės priemonės yra efektyvesnės atsižvelgiant į gaunamas papildomas naudas, tačiau atkreiptinas dėmesys, kad finansinės priemonės nėra tinkamos visoms įmonėms.

APIBENDRINIMAS

Vertintojai atliko efektyvumo analizę, palyginant tų pačių rodiklių siekiančias priemones tarpusavyje bei analizuojant produktų vienetinių sąnaudų dispersiją priemonės viduje. Laikoma, kad santykinai efektyvios yra tos priemonės, kur atskirų projektų efektyvumas nuo priemonės projektų efektyvumo vidurkio vidutiniškai nukrypsta **ne daugiau 50 proc.** Santykinai neefektyviomis laikomos priemonės, kur atskirų

³⁵ Rizikos kapitalo priemonės yra patrauklios dėl lėšų grįžtamumo, taip pat dėl to, kad kartu su finansavimu įmonėms teikiamos mentorystės paslaugos, kurios taip pat gerokai prisideda prie įmonės konkurencingumo.

projektų efektyvumas nuo priemonės projektų efektyvumo vidurkio vidutiniškai **nukrypsta 100 proc. ir daugiau**.

Efektyvumo analizei buvo pasirinkti 2 rodikliai, kurie, vertintojų nuomone, geriausiai galėtų apibūdinti prioriteto intervencijų efektyvumą. Nors vieno rodiklio atveju, lyginant visų to rodiklio siekiančių priemonių projektus, buvo nustatyta santykinio neefektyvumo apraiška, vis dėlto būtina atsižvelgti, kad minėtos priemonės orientuojasi į skirtingas tikslines grupes. Atlikus palyginimą priemonės viduje, santykinio neefektyvumo apraiškų nebuvo nustatyta.

Atlikta anksčiau atliktų vertinimų apžvalga taip pat nesuteikia indikacijų, kad sunaudoti ištekliai būtų neproporcingi pasiektiems rezultatams. 1.1.1 ir 1.2.2 konkrečių uždavinių atveju su tais pačiais (ar mažesniais) kaštais galimai buvo galima pasiekti geresnių rezultatų, jeigu priemonių įgyvendinimo pradžia nebūtų vėlavusi. 1.2.1 konkretaus uždavinio atveju su tais pačiais (ar mažesniais) kaštais galimai buvo galima pasiekti geresnių rezultatų, jeigu nebūtų aukštos administracinės naštos, kurią sukelia pertekliniai kriterijai, reikalavimai ir ilgai trunkančios procedūros bei per griežta MTEP sąvokos interpretacija. 1.2.1 konkretaus uždavinio atveju taip pat galimai buvo galima pasiekti geresnių rezultatų, jeigu plačiau būtų taikomos finansinės priemonė, vis dėlto, atkreiptinas dėmesys, kad finansinės priemonės nėra tinkamos visoms įmonėms.

7. APIBENDRINIMAS. INTERVENCIJŲ INDĖLIS SIEKIANT NUSTATYTŲ TIKSLŲ (IŠ KAITOS TEORIJS PERSPEKTYVOS)

VP 1.1.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO TIKSLO PASIEKIMAS

VP 1.1.1 konkretus uždavinys – siekti aktyvesnio turimos ir naujai kuriamos MTEPI infrastruktūros panaudojimo. Uždavinio pasiekimas matuojamas rodikliu „Išorės vartotojai iš ūkio subjektų, pasinaudoję atnaujinta atviros prieigos MTEPI infrastruktūra“.

11 LENTELĖ. VP INTERVENCIJŲ INDĖLIS SIEKIANT AKTYVESNIO TURIMOS IR NAUJAI KURIAMOS MTEPI INFRASTRUKTŪROS PANAUDOJIMO

KAITOS TEORIJS ETAPAS	AKTUALUS ŠIO DOKUMENTO SKYRIUS	ĮVERTIS	TRUMPAS PAGRINDIMAS
Hipotezė „Intensyvesnis atviros prieigos MTEPI infrastruktūros naudojimas ūkio subjektų tarpe sustiprino gebėjimus plėtoti MTI ir paskatino kompetencijos centrų veiklą. Tokiu būdu buvo sudarytos prielaidos padidinti šalies ūkio produktyvumą“ – PATVIRTINTA IŠ DALIES			
Galutinis tikslas		Vidutinis	(+) Aukštas rezultatyvumas (+) Ženklus intervencijų prisidėjimas prie siekiamo tikslo (rezultato rodiklio) (/) Vidutinis intervencijų tinkamumas (/) Vidutinis intervencijų tvarumas (/) Tik ketvirtadalis apklaustų įmonių manė, kad atviros prieigos mokslinių tyrimų infrastruktūra, mokslo ir technologijų parkų ir klasterių infrastruktūra yra lengvai prieinama verslui, o intervencijų aprėptis ribota
Prielaidos galutiniam tikslui pasiekti	5. Tvarumas	Vidutinis	(-) Atliktuose ES investicijų vertinimuose yra išreikštas tam tikras nuogastavimas dėl MTEPI srityje atliekamų investicijų tvarumo (+) Duomenys rodo, kad turima ir naujai kuriama atviros prieigos MTEPI infrastruktūra verslo įmonėms teikia naudos, tad, tikėtina, verslo įmonės ir toliau naudosis tokia infrastruktūra
Tarpiniai pokyčiai	4. Poveikis	Aukštas	(+) VP numatyta rezultato rodiklio reikšmė buvo viršyta (+) Palyginti stipri koreliacija tarp rezultato rodiklio ir išlaidų laiko eilučių (+) Stipri koreliacija tarp rezultato rodiklio ir produkto rodiklių laiko eilučių (-) Intervencijų poveikį mažina ribota veiklų aprėptis
Prielaidos tarpiniams pokyčiams pasiekti	3. Rezultatyvumas	Vidutinis	(-) Tik ketvirtadalis apklaustų įmonių manė, kad atviros prieigos mokslinių tyrimų infrastruktūra, mokslo ir technologijų parkų ir klasterių infrastruktūra yra lengvai prieinama verslui (+) Duomenys rodo, kad turima ir naujai kuriama atviros prieigos MTEPI infrastruktūra verslo įmonėms teikia naudos (-) Visgi, planuojama, kad pagerintoje tyrimų infrastruktūros bazėje dirbs mažiau kaip 6 proc. visų tyrėjų šalyje, o privataus sektoriaus tyrėjų, kurie naudosis

			pagerinta MTEP infrastruktūra, skaičius, planuojama, sieks tik apie 2 proc. visų privataus sektoriaus tyrėjų Lietuvoje.
Produktai	3. Rezultatyvumas	Aukštas	(+) Nors 2022 m. pabaigoje produkto rodiklių reikšmės dar nebuvo pasiektos, tačiau pagal pasirašytas sutartis, kurios dar yra vykdomos, visos suplanuotos produkto rodiklių reikšmės bus pasiektos iki 2023 m. pabaigos
Veiklos	2. Tinkamumas	Vidutinis	(-) Tik ketvirtadalis apklaustų įmonių manė, kad atviros prieigos mokslinių tyrimų infrastruktūra, mokslo ir technologijų parkų ir klasterių infrastruktūra yra lengvai prieinama verslui (+) Duomenys rodo, kad turima ir naujai kuriama atviros prieigos MTEPI infrastruktūra verslo įmonėms teikia naudos

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis kaitos teorijos principais

VP 1.2.1 KONKRETAUS UŽDAVINIO TIKSLO PASIEKIMAS

VP 1.2.1 konkretus uždavinys – padidinti MTEPI veiklų aktyvumą privačiame sektoriuje. Uždavinio pasiekimas matuojamas rodikliais „Verslo sektoriaus išlaidos MTEP, tenkančios vienam gyventojui“ ir „Inovatyvių įmonių, bendradarbiaujančių su partneriais, dalis nuo visų su inovacijomis susijusių įmonių“.

12 LENTELĖ. VP INTERVENCIJŲ INDĖLIS SIEKIANT PADIDINTI MTEPI VEIKLŲ AKTYVUMĄ PRIVAČIAME SEKTORIUJE

KAITOS TEORIJOS ETAPAS	AKTUALUS ŠIO DOKUMENTO SKYRIUS	ĮVERTIS	TRUMPAS PAGRINDIMAS
Hipotezės „Gražintina ir negražintina parama įmonėms tiek tiesiogiai, tiek netiesiogiai padidino verslo sektoriaus išlaidas MTEP. Tokiu būdu buvo sudarytos prielaidos padidinti šalies ūkio produktyvumą. / Gražintina ir negražintina parama įmonėms paskatino inovatyvias įmones bendradarbiauti su partneriais. Tokiu būdu buvo sudarytos prielaidos padidinti šalies ūkio produktyvumą.“ – PATVIRTINTOS IŠ DALIES			
Galutinis tikslas		Vidutinis	(+) Aukštas rezultatyvumas (/) Vidutinis intervencijų prisidėjimas prie siekiamų tikslų (rezultato rodiklių) (+) Aukštas intervencijų tinkamumas (/) Vidutinis intervencijų sukurtų rezultatų tvarumas (+) Didelė intervencijų aprėptis
Prielaidos galutiniam tikslui pasiekti	5. Tvarumas	Vidutinis	Pirmas rezultato rodiklis (-) MTEP augimas Lietuvoje yra tiesiogiai palaikomas ES struktūrinių fondų lėšų (+) Vis dėlto, yra daug įrodymų, kad situacija keičiasi – tiek finansinę, tiek nefinansinę paramą gavusios įmonės, tikėtina, ir toliau vykdys MTEP veiklas, nepaisant paramos mažėjimo ateityje. Antras rezultato rodiklis Tikėtina, kad paramą gavusios verslo įmonės ir toliau bendradarbiaus su tyrimų institucijomis
Tarpiniai pokyčiai	4. Poveikis	Vidutinis	(/) Viršytos planinės abiejų rezultato rodiklių reikšmės (vis dėlto, planinė bendradarbiaujančių su partneriais įmonių dalies reikšmė buvo viršyta jau 2013 metais, t. y. anksčiau nei galėjo pasireikšti intervencijos poveikis) (+) Stipri koreliacija tarp pirmo rezultato rodiklio ir išlaidų laiko eilučių (-) Labai silpna koreliacija tarp antro rezultato rodiklio ir išlaidų laiko eilučių (+) Stipri koreliacija tarp pirmo rezultato rodiklio ir produkto rodiklių laiko eilučių

			(-) Koreliacijos tarp antro rezultato rodiklio ir produkto rodiklio laiko eilučių nenustatyta
Prielaidos tarpiniams pokyčiams pasiekti	3. Rezultatyvumas	Aukštas	(+) MTEP skatinimo priemonės tarp tikslinių grupių yra paklausios ir tiesiogiai prisideda prie Strategijos „Europa 2020“ prioriteto „Pažangus augimas“ ir jo nacionalinio tikslo – pasiekti 1,9 proc. BVP investicijas į MTEP iki 2020 m. (+) Pagal įgyvendinamas veiklas investicijos buvo suteiktos apie 2,5 proc. visų įmonių šalyje (+) Planuojama, kad įgyvendinus visas prioriteto veiklas, privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą inovacijoms arba MTEP projektams, sieks apie 235 mln. Eur, o ši suma atitinka tris ketvirtadalius visų išlaidų MTEP veikloms verslo sektoriuje 2021 m. (-) Vis dėlto, investicijų mastas nėra pakankamas Europa 2020 tikslams pasiekti
Produktai	3. Rezultatyvumas	Aukštas	(-) Vienintelis produkto rodiklis P.B.229-01.2.1 iki 2023 m. pabaigos veikiausiai nepasieks VP nurodytos siektinos reikšmės. Visgi, ši prastą rodiklio rezultatyvumą lėmė techniniai SFMIS trūkumai.
Veiklos	2. Tinkamumas	Aukštas	(+) MTEP skatinimo priemonės tarp tikslinių grupių yra paklausios ir tiesiogiai prisideda prie Strategijos „Europa 2020“ prioriteto „Pažangus augimas“ ir jo nacionalinio tikslo – pasiekti 1,9 proc. BVP investicijas į MTEP iki 2020 m.

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis kaitos teorijos principais

VP 1.2.2 KONKRETAUS UŽDAVINIO TIKSLO PASIEKIMAS

VP 1.2.2 konkretus uždavinys – padidinti žinių komercinimo ir technologijų perdavimo mastą. Uždavinio pasiekimas matuojamas rodikliu „Ūkio subjektų finansuota mokslo ir studijų institucijų MTEP išlaidų dalis nuo visų išlaidų“.

13 LENTELĖ. VP INTERVENCIJŲ INDĖLIS SIEKIANT PADIDINTI ŽINIŲ KOMERCINIMO IR TECHNOLOGIJŲ PERDAVIMO MASTĄ

KAITOS TEORIJOS ETAPAS	AKTUALUS ŠIO DOKUMENTO SKYRIUS	ĮVERTIS	TRUMPAS PAGRINDIMAS
Hipotezė „Investicijos į žinių komercinimo ir technologijų perdavimo masto didinimo skatinimą paskatino ūkio subjektus naudotis mokslo ir studijų institucijų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (toliau – MTEP) paslaugomis. Tokiu būdu buvo sudarytos prielaidos padidinti šalies ūkio produktyvumą“ – NEPATVIRTINTA			
Galutinis tikslas		Žemas	(+) Aukštas intervencijų tinkamumas (+) Aukštas rezultatyvumas (/) Vidutinė intervencijų aprėptis (/) Vidutinis intervencijų tvarumas (-) Žemas intervencijų poveikis rezultatui
Prielaidos galutiniam tikslui pasiekti	5. Tvarumas	Vidutinis	(+) Kitų uždavinių rodikliai rodo, kad verslo įmonės bendradarbiauja su tyrimų institucijomis bei naudojasi šių institucijų teikiamomis MTEPI paslaugomis. Tikėtina, kad įmonės bus suinteresuotos bendradarbiauti ir ateityje (-) Atliktuose ES investicijų vertinimuose yra išreikštas tam tikras nuogastavimas dėl MTEPI srityje atliekamų investicijų tvarumo (pvz., dalis šio uždavinio priemonių turėtų būti finansuojamos iš nacionalinių lėšų. Finansuojant šias veiklas ES fondų

KAITOS TEORIJS ETAPAS	AKTUALUS ŠIO DOKUMENTO SKYRIUS	ĮVERTIS	TRUMPAS PAGRINDIMAS
			lėšomis iškykla grėsmė, kad pasibaigus ES fondų lėšoms nutruks ir finansavimas tokio tipo veikloms)
Tarpiniai pokyčiai	4. Poveikis	Žemas	<p>(-) Planinė rezultato rodiklio reikšmė liko nepasiekta, o atsilikimas didelis (2021 m. pasiekta 2,5 proc. reikšmė, lyginant su planine 7 proc. reikšme)</p> <p>(+) Stipri koreliacija tarp rezultato rodiklio ir išlaidų laiko eilučių</p> <p>(/) Dėl trumpos produkto rodiklių laiko eilutės neįmanoma nustatyti koreliacijos tarp rezultato rodiklio ir produkto rodiklių laiko eilučių</p> <p>(-) Intervencijos veikiausiai reikšmingai neprisidėjo prie tikslo pasiekimo ir savaime nėra pakankamos jam pasiekti, kadangi finansuotų veiklų aprėptis yra ribota</p> <p>(-) Palyginti nedidelė investicijų dalis, nukreipta į MTEP rezultatų komercinimo ir tarptautiškumo skatinimo projektus</p>
Prielaidos tarpiniams pokyčiams pasiekti	3. Rezultatyvumas	Žemas	<p>(+) Konkretaus uždavinio intervencijos, skirtos komercinimo ir technologijų perdavimo masto didinimui, iš esmės yra reikalingos tiek tiesioginėms, tiek netiesioginėms tikslinėms grupėms</p> <p>(-) Vis dėlto, šios intervencijos savaime nėra pakankamos tikslui pasiekti (pvz., kartu reikėtų stiprinti paskatas, susijusias su mokslo ir studijų institucijų bei tyrėjų motyvacija)</p>
Produktai	3. Rezultatyvumas	Aukštas	(+) Nors 2022 m. pabaigoje produkto rodiklių reikšmės dar nebuvo pasiektos, tačiau pagal pasirašytas sutartis, kurios dar yra vykdomos, visos suplanuotos produkto rodiklių reikšmės bus pasiektos iki 2023 m. pabaigos
Veiklos	2. Tinkamumas	Aukštas	(+) Intervencijos, siekiančios skatinti žinių ir technologijų perdavimo mastą iš viešojo į privatų sektorį, iš esmės yra vertintinos kaip tinkamos

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis kaitos teorijos principais